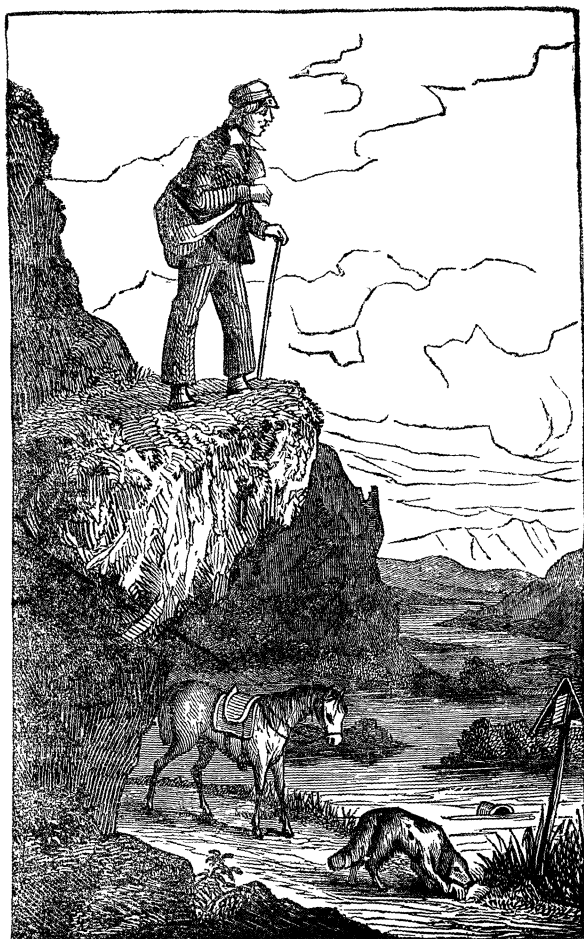

PETER IN PAVL,

ali

Bóg ubózih sirót najboljši

P O V E S T

za

**otroke in mladénce, za odrašene, kakor
tudi za starše in učitelje.**

iz

nemškiga poslovenjena.

Z eno podobo.

V CELOVCU.

Na prodaj pri založniku Joanu Leonu, bukvarju.

1852.

PETER IN PAVL.

Predgovor.

Obé nazóče povesti ste véči dél iz življenja dveh véčnih očétov vzéte, kterih mnogi dogodki in terpljenja kot sirót, kot ubózih pa pobóžnih - mladenčev, kot poštenih in keršanskih móžev in zadnjič kot zvéstih deržavljanov in srečnih očétov se tukaj pripovédujejo.

Obé povesti kažete, kako sta se oba v celim svojim življenju, v vsaki starosti, v zlo raznih okoljšinah in dobah, tako v srečnih kakor nesrečnih dnevih do konca svojiga življenja vedno terdno Bogá deržala in kako je tudi zavoljo tega oba na vsih njunih potih božja dobrotljiva previdnost varovala, spremljevala in nazadnje k sreči pripeljala.

Naj bota mladosti izgled, de svoje življenje vselej in povsod po njima ravná.

I.

PETER.

I.

PETER KOT FANT:

1. Peter od svojih staršev v čednosti in pobóžnosti izrejen.

Peter je bil edini sin révnih pa pobóžnih staršev, ki so ne dalječ od fare, v kóči tiho in samotno živeli. Ljubček svoje matere je bil in védno pri njih, ko so v tihi samôti opravila svoje hiše opravljali. Kadar so mati derva sékali, je bil Peter urno pri rokah, je poberal šibe in terske in jih nôsil s svojimi pridnimi ročicami na ognjišče. Kadar so mati prédli in oče šivali, se je tudi Peterček med nju na stolček vsédel in se je ž njima po otróčje pogovarjal. Tako je bil védno pri svojih starših in samo, če so oni dopustili in v opravkih, ktere so mu naložili, je šel od njih.

Ko je Peterček rasil, so starši oestro skerbéli, svojiga sinčka z Bogam, z njegovo modrostjo in dobrotljivostjo seznaniti. V to so vsako priložnost obernili, če je bila še tako majhna.

Enkrat so mati v malim vertičku za hišo délali. Peter je pri njih cvétke tergal, in ko jih je potév v

svojim nedolžnim veselju materi pokazal, so ga vprašali: „Jeli, ljubi Peterček, cvetke ti dopadejo? Ali pa veš tudi, kdo jih je dal?“

Peter. Ne vém. Gotovo ste jih vi tu sem vsadili ljuba mati?

Mati. Nisim jih jez vsadila, ljubo déte. Eden je, kateri da v spomladi drevju mlado listje, polju rodovitno žito in senožétim travo, lépe in mnoge cvétke; tega imenujemo Boga, in on da tudi cvetkam v našim vertičku rasti.

Peter. Pa sej povsod, kamor koli se ozremo, toliko mnogobarvnih cvétk vidimo; ali da Bog tudi tém vsim rasti? Kako more to?

Mati. Ljubi Bog more še veliko več storiti in narediti, kakor je vsim ljudém skupaj mogóče. On zamore vse, kar hoče. Njemu ni nič nemogoče. In zavoljo tega ga imenujemo vsigamogočniga. — On je nebésa in zemljo, sonce, luno in zvezde in vse, karkoli vidiš, iz nič narédil, to se pravi: vstvaril. Hotel je lé, de nej to vse bo, in koj je bilo. Pa Bog ni samo vsigamogóčen, ampak tudi najbolj umen in moder je on. Vse, kar je vstvaril, je najbolj pametno in módro narejeno, de ne more bolj umno in pametno narejeno biti. Poglej lé cvétke, ktere v svojih rokah imaš; poglej le listke, kako čudno so vstvarjeni in barvani; kako umétno je to vse, de mi ljudjé ne moremo zapopasti. — Bog je pa tudi čez vse dobrotljiv; zakaj samo iz ljubézni do nas je to vse tako lepo in dobro naredil. Ti imaš vesélje nad lépimi cvetlicami. Bog jih je narédil, in on ti tudi to vesélje déla.

Peter. Bog je tedàj gotovo tudi do méne dobrotljiv; jelite, ljuba mati?

Mati. Gotovo, ljubo dete! Bog je dober oče nas vsih; on je nam vsim, tudi tebi iz zgòlj ljubézni življenje dal in skerbí še vsaki dan za nas tako po očétovo. Misli tadàj rad na Bogá, ki je naš najljubši oče, in bódi védno pobóžen in dober; zakaj to mu dopade, in potém je tudi védno pri tebi, kjér kolj si; zakaj Bog je vsiga pričijóč. Rés je, de nemoremo Boga viditi: zakaj prevelik je; pa vunder je; on vse ohrani, on za vse skerbí.

Vediti, de imajo vsi ljudjé mogočniga, modriga in dobriga očéta v nebésih, je maliga Petra serčno veselilo. Mnogokrat je na tihim na njega mislil; rad se je s svojimi starši od njega pogovarjal, de bi ga tako bolj spoznal.

Enkrat je vidil, de njegovi starši pred jedjo in po jédi tiho svoje roke sklénejo in pobóžno svoje oči v nebésa povzdignejo. Vpraša jih, kaj délajo. Odgovoré mu: „Ker vse dobro, kar ljudjé imajo in vživajo, od Bogá pride, je naša dolžnost, de njega, ki to da, spoznamo in se mu za tó zahvalimo; to se pravi, de k njemu molimo.“

Peter. Oj, jez moram tadàj tudi k njemu moliti in se mu za mnoge dobróte zahvaliti, ktere mi daje.

Starši. Se vé, de.

Peter. Kako pa moram reči, in ali me sliši tudi.

Starši. Ja, povsod in rad te sliši. Kader greš k jédi reci: „Ti mi daš moj kruhek, o blagoslovi (požegnaj) mi ga, moj ljubi Bog!“ In po jédi: „Moj Bog! za jéd in pijačo se ti zahvalim!“

Starši so ga učili sčasama več kratkih molitvic, ktere je zjutraj, ko je vstal, zvečer, préden je šel spát, in v mnogih prilóžnostih pobožno opravil. — Njegova zjutranja molitev je bila: „Bog, moj oče!

Ti si me tó nóč varval; Ti si mi dal ta dan doživéti, za tó se ti zahvalim. Daj mi tudi danes prav pobóžno živéti in obvaruj me vsiga, kar mi je škodljivo.“

Zvéčer, préden je šel spat, je molil, „Bog! spét je en dan minul. Ali sim ga tudi prav preživel? Oh! odpustimi, če danes nisim tako pobóžno živel, kakor bi bil imel živéti. Jutre hočem bolj po Tvoji volji živéti. Čebom zdaj zaspal, čuj Ti, o Bog! nad menój; obvaruj mene, moje starše in vse ljudi tó nóč vsiga zlega (hudiga). Amen.“

Tako so starši maliga Pétra že zgodaj k čednosti in pobóžnosti napeljali. — O de bi vsi starši svoje otroke ravno tako v čednosti in bogabojéčnosti vadili!

2. Péter od svoje matere v šolo pelján.

Ko je bil Peter sédem lét star, so ga mati prvi pót v šolo peljali, ker so bili oče nékaj časa védno boléhni in niso mogli hiše zapustiti. Kér je bila pa šola predalječ od očetove hiše, kakor de bi bil mogel o poldné dam iti in po poldné zopet o pravim času v šolo priti, so mu dali mati kosček suhiga kruha sabo.

Vesél je tékel Peter od matere peljan primo pót v šolo.

V šoli je bil posébnó tih in je pazil na vse, kar se je v nji godilo.

Ko je bila o poldné šola končana in so šli drugi otroci dam, je ostal Péter pred šolo. Vás, v kateri je

malokdaj bil, mu je bila neznana, in ker ni védil, v ktéro hišo bi o poldan šel, se je vsédel na klop zadej za šolo. Tukej je sam sedel, svoje bukvice odperl in čerke preglédoval, ktere so mu učenik malo pred po iménu povédali. Poskušal je, ali jih bo znal popoldne spét učeniku povédati. Potem je svoje bukvice poleg sebe položil, svoj kosček kruha iz žepa vzel, in je veselo svoje pičlo kosilce povžil.

Komej je svoj kruhek pojédel, kar pride ena njegovih sošolarc mémo, ga zagléda in vpraša, ali celi čas tù sedí in ali je žé kosil? „Sim,“ odgovori Peterček z veselím obličjem, „tukaj sim sedel, ker še pot v vasi ne poznam, in sim kruh jedel, ki so mi ga moji starši sabo dali.“

„Ali samo kruh?“ ga vpraša deklica.

Peter. Samo kruh, moji starši mi niso iméli kaj družiga sabo dati, revni so. Moj oče so žé davno bolni in si ne morejo nič več zaslužiti.

Polna usmiljenja s tém ubogim in vunder tako blagim fantičem teče blagosercna déklica zdajci k svojim staršem in jim pové, de pred šolo ubog fantek sedí, kteri je danes prvi pot v šolo prišel in je danes opoldné malo ali celó nič jédel. Potem je tudi še pobarala, ali ni nič za-nj ostalo? „O je ostalo, je,“ ji odgovoré. Urno steče tadaj blaga déklica in pélje Petra v hišo svojih staršev, kjer so mu boljšiga kosila dali. — Ta izgled blage déklice so kmalo tudi še drugi otroci vasi posnéli, ko so révnost maliga Petra zvédili. Svoje starše so prosili, se vboziga šolarčka usmiliti, in tako je imel Peter, ko je v šolo hodil, zdaj v tej zdaj v drugi hiši kosilo.

Ta prilika iz Petroviga življenja vas, ljubi otroci uči, kako lepo je, usmiljeno serce do ubozih in siro-

maških ljudi iméti, in tam, kjer sami ne moremo pomagati, druge ljudi k pomoči spodbádati. Od taci^h otrók se smé pričakovati, de bodo enkrat pobožni kristjani in koristni deržavljaní.

Peter je hodil zdaj neprenéhama v šolo in vsaki dan je bolj naprédoval. Njegove starše je zlo veselílo, kadar jim je kako lepo povest pripovedóval, ki jo je v šoli slišal, ali kaj iz svojih bukvic bral.

3. Péter o lepim pomladanskim večéru v srédi svojih staršev.

Eniga lepiga večéra v pomladi je Peter med svojimi starši v tihim premišlevanju. Luna je skozi košato drevje svitlo sijala in družiga ni bilo slišati, kakor petje slavčka v daljnem germovju. Čez dolgo začne Peter govoriti in pripoveduje svojim staršem povést od egiptovskega Jožefa, ki jo je v šoli slišal. Ko je nehal pripovedati, mu rečejo oče: „Iz téga vidiš, ljubi Peter, de vse, kar človeka zadéne, od Boga pride. Iz majhnih reči se izsnujejo dostikrat velike prigodbe. Take so bile sanje od pisane suknje vzrok vsih zopernost in terpljenja v Jožefovim življenju. Zavoljo téh sanj so bratje Jožefa tako sovražili, de so sklenili, ga umoriti. Pa Bog tega ni pripustil; dal ga je ptujim teržcam prodati, kateri so ga v Egiptu zopet prodali, kjer ga kmalo potém v ječi vidimo po krivim kopernéti. Pa ravno to terpljenje je bilo vir visoke časti, ktero je pozneje doségel in ta je mogoče storila, de je bil dobrótnik svoje céle rodbine, ja céliga národa.“

„Tudi medva, ljubi Peter!“ so oče dalje govorili, „tudi medva sva stara in slaba, in kmalo se zna zgoditi, de naju Gospod iz sveta pokliče. O potém se zanesi samo v Boga; on, ki je bogabojéčiga Jožefa v svoje varstvo vzél, tudi tebe ne bo zapustil, ako dober in pobóžen ostaneš.“

Pri téh besédah se Peter ni mogel solz ubraniti, ki so mu po licih tekale; k svojim staršem se je nagnil in objemši jih jim je rékel: „Bog tega ne bo pripustil; še dolgo, dolgo življenje vam bo dal.“

Pri teh tako milo izgovorjenih Petrovih besédah so se tudi starši zjokali; pa de bi žlahtniga serca svojiga sinčka ne žalili, so molčali. Zamaknjeni v lepoto lépiga pomladanjiga večéra, so še nekaj časa sedéli, potém pa k pokoju šli.

Dobri starši primejo vsako prilóžnost, de serca svojih otrók požlahtnijo. Tako tudi tukaj vidimo, kako je lepota pomladanjiga večéra Petroviga očeta vnéla, in kako so se prizadevali, iz njega povésti mu lepe uke dajati. Oče so ga opomnili nadlóg, ki ga znajo prihódnje zadéti, in vidijoč, de jim bo kmalo tréba umréti, opominjajo svojiga sina, vse voljno in serčno terpéti, kar Bog pošljè.

4. Kar so se oče bali, se zgodi.

Kar so Petrov oče sami od sebe prerokovali, se je zgodilo, in prav kmalo. Samo malo tédnov po tem večeru so še živéli, potem se bolj in bolj slabéli, nazadnje pa umerli.

Ves s solzami oblít in z neizrečeno žalostnim sercam je sprémil Peter truplo svojiga očeta k po-

grébu in spomnivši se, kaj so mu oče bili, in koliko očetovske, iskrene ljubézni so mu skazali, je pogledoval poln serčne žalosti v grob, ki je truplo njegoviga očeta pokrival, kmalo pa tudi poln zaupanja v nebo. Tudi njegovi součenci, ki so iz ljubezni do svojiga tovarša truplo Petroviga očeta k pogrebu spremili, so stali okrog groba in se niso mogli solz zderžati.

Po pogrebu, ki je bil pred poldnam, je bil Peter s pobožnostjo pri sv. maši in molil goreče za dušo svojiga rajciga očeta. Ker molitev moč da in dušo povzdigne, je tudi Peter precej volján in vpokojen cerkev zapustil.

Misel, de je sicer svojiga ljubiga očeta zgubil, de sme pa sladko upanje v sercu nositi, svojiga ljubiga očeta na unim svétu zopet viditi, kjer ni nobeniga terpljenja, in zaupanje v božjo milost muje nekoliko žalost zmajnsalo in ga bolj zadovoljniga storilo.

Zdaj je šel Peter dam, in viditi, de je volján in vpokojen, so tudi mati iz njegovih priprosto pobožnih pogovorov svojiga maliga Petra zadovoljnost in tolažbo dobivali.

Ljubi otroci! gotovo stojite še v mislih pri grobu Petroviga očeta, Kako vam dopade odkrito-serčno vdeleženje součencov in součenk našiga Petra nad njegovo nesrečo? Kako lépo je, če so otroci že zgodaj tako usmiljeni in miloserčni! Taki otroci bodi gotovo pravi dobrótniki ubozih ljudí.

6. Tudi mati našiga Petra zbolé in umerjó.

Žalost zavoljo smerti predriziga očeta je tudi zdravje Petrove matere spodkopalo. Peter je hodil

sicer kakor popred v šolo, in je bil priden in krotek; pa domá je bil z vso ljubéznijo svoji materi vdan, ktero je serčniši kakor popred ljubil. Ali eniga dné, ko pride popoldan iz šole dam, najde Peter svojo mater bolno v postelji. Zguba, ktero je malo popred po smerti svojiga očéta terpeti imel, mu je bila še preživo v spominju, kakor de bi se mu ne bilo pri poglédu svoje matere kaj žalostniga bati. Ali mati, ki so v njegovim obličju brali, kar je v svojim sercu čutil, so hotli Petru svojo bolézin skrivati in mu pokazati, de njih bolézin ni velika.

Drugo jutro je hotel Peter zavoljo svoje bolne matere iz šole ostati, de bi jim stregel: pa pregovorili so ga, tega ne storiti, ker upajo, de bo odleglo. Šel je tadaj tudi ta dan v šolo. Pa kaj stori spótama? Na družiga ni mislil, kakor na svojo mater in samo skerb za zdravje svoje matere, je v svojim sercu nosil; celo pot do šole je goréče k Bogu, k nevidljivimu očétu molil, de bi njegovi materi zdravje in življenje ohranil. To so vidili tudi njegovi učenci, ki so ga spotama došli.

Ko Peter popoldan iz šole pride, je bila materna bolézin veliko hujši in vidilo se je res, de bodo mogli umréti. Ker je bila materna kočá precej dalječ od sosédov, in de bi jim vse postréžbe ne manjkalo, je mogel Peter pri njih doma ostati, in ker so ga že zgodaj na vse domače opravila navadili, mu je bilo lahko, svoji materi pomoč dajati, ktere so v svoji bolézni potrebovali.

Enkrat je bilo že pozno po noči, ko Peter svoji materi reče, de zdravil manjka. Mati mu odgovoré z milim glasam: „Ljubi Peter! bolna sim in ne morem ne tebi ne sebi pomagati, tudi ti nama

ne moreš pomagati; otrok si še. Zató morava v Boga zaupati. On nama bo usmiljenih ljudi poslal, ki nama bodo v najni révšini pomagali.“

Ko so mati tako govorili, je nekdo zvonaj na okno poterkal. „Kdo je zvonaj?“ vpraša Peter. Odgovori mu ptuj, neznan človek. Peter steče urno k vratam, jih odpre in zagléda potujóčiga kupca, ki je pót bližnjo vas zgréšil in tu sem zašel. Vprašal je za pravo pót in ali bi mu je Peter ne hotel pokazati, ker je sam povsod neznan. Peter je bil koj pri volji, se poslovi za malo časa pri materi, in ko je stopal v tamoti počasi naprej, je šel kupec dovoljen in vesel za njim, de je eniga dobil, kterimu je pót znana. Podál se je z malim Petram v pogovor. Popraševal ga je po mnogih rečéh in po njegovih staršev življenju in stanu. Peter mu pove kratko in odkritoserčno vso svojo nesréčo, de so mu oče pred kratkim vmerli, in de tudi njegova preljuba mati ravno zdaj bolni ležé in de bodo morde kmalo vmerli. To vse in mila povest fantičeva je kupca ganila in spoznal je, de je Peter prav ljubezniv in dober detček.

V tacih pogovorih prideta vedno bliže sela, v ktero je imel kupec namen priti in ko do mesta prideta, od kodar se prava pót ni več mogla zgréšiti, se je zahvalil Petru za njegov trud, mu reče, se k svoji pomoči potrebni materi verniti, da mu ob enim tudi velik denar rekoč: „Na ljubi detček! ta denar in kupi svoji bolni materi, česar potrebujejo. Smiliš se mi, vidim, de si dober detček. Ostani pa tudi védno tako pobožen in dober, in nikoli se ti ne bo slabo godilo.“

Ptujcova blagosserčnost je Petrovo pričakovanje preségla; še le, ko ni ptujec odjenjal, je vzél denar. Serčno se mu je zahvalil, srečno pót vošil in se potém urno k svoji materi vernil.

Ves vesél pride k svoji materi, jim pové blagosserčnost ptujiga moža in jim pokaže dar, ki ga je ravno prejél. Hvalila sta ga, in mu srečo in blagoslov prosila za njegovo ljudomilost. Pa tudi Bogu sta se zahvalila, de jima je téga blagiga človéka poslal in mati so rekli svojimu sinu: „Ali vidiš, Peter, kako resnično je, kar sim popred rekla. Če le v Boga zaupava, nama bo usmiljene ljudi poslal, ki nama bodo pomagali.“

Zdajci kupi Peter za prejéte denarje, česar jima je manjkalo, in tako jima je bilo še tisti večer pomagano.

Kako lepo se je tukaj pregovor spolnil: „Kjer je največ nadlóg, je najbliže Bog!“

Odsihmal je materna bolézin huji in huji prihajala. Mati so to čutili in vedoči, de bodo kmalo sklenili, pokličejo eniga jutra Petra k svoji postelji. „Ljubi Peter!“ mu rečejo z žalostnim sercam: „ljubi Peter! moja bolézin ne odléze. Iz nauka veš, ki si ga v šoli slišal, de se bolni kristjan s pomočki gnade preskerbí, ki jih katolska cerkev ima v njegovo tolažbo, v njegovo krepost, v njegovo spravo z Bogam in ljudmí. In tako tudi jez želim, ž njim se zjediniti, ž njim, kteriga celo življenje je bila lé ljubézin in dobrotljivost do slabih, ubozih in sirot.“

„Pojdi tadaj k sosednji in prosi jo, de gré k gospod fajmoštru, de me bodo previdili. Ako bi bila volja Najvikšiga, me iz tega svéta poklicati, naj ti to, o ljubi sin! ne déne preteško in misli, de

Bog nobene svojih stvari ne zapusti in ljudi bolj ljubi, kakor dobra mati svojiga ediniga otroka ljubiti morejo. S sosedovo materjo bom že govorila, da se po moji smerti v našo kočó presélijo, za tebe skerbé in te redé; vdova so, pri drugih ljudéh tako stanujejo, njih otroci so že odrastli in niso več pri njih; lahko tadaj pri tebi ostanejo. Reci jim tadaj, da naj prav kmalo k gospod fajmoštru gredo, potem pa k meni pridejo.“

„Če bi imel po moji smerti pomanjkanje terpéti, pojdi k svojimu stricu, očetovimu pravimu bratu; povej mu, da sva jez in oče umerla in kako ti je zdaj. Dober mož je stric. Gotovo te bo k sebi vzél in preživil; in ker si s svojim očetam pred par léti pri njem bil, ti bo tudi pót do njega še kaj znana.“

Petru je bilo komej mogoče, vse besede svoje matere poslušati; žalost je napolnila njegovo dušo in neštete solze so se mu čez lica vderle. Težko si je zopet serce storil in je storil, kar so mu mati ukazali.

Kmalo potém so Petrovo mater previdili, in mati Dobričeva, sosednja, je pomagala, zdaj ne le bolni stregla, ampak tudi dovolila, da Petra po materni smerti v koči njegovih staršev skerbéti.

Kmalo potem, kaka dva dni po teh narédbah Petrove matere, so se mati slabó čutili in njih bolezn je na najvišjo stopnjo prišla. Čutili so tudi, da njih smert ni dalječ. Dobričeva mati so iméli drugjé opraviti, in Peter je sam pri materni postelji sedel.

Sklonili so se mati še enkrat in ko so blagoslovesča sklenjene roke na svojiga jokajočiga sina položili, so rekli s slabim glasom: „Moj ljubi sin! Čutim, da bom sklenila. — Ostani védno bogaboječ in pobo-

žen in spomni se dostikrat ukov, ktere si v mladosti prejel. Samo po njih, in ne po izglédih hudobnih ljudi, ravnaj svoje življenje. Prizadevaj si, čisto in nedolžno pred Bogam Najsvitlješjim živeti. Če boš tako živel, se smeš na-nj zanesti. On te bo gotovo skozi to življenje v domačijo peljal, kamor so šli tvoj oče pred meno.“

Ko so mati nehali govoriti, so se zopet nazaj v posteljo vlégli; njih usta so vmolknila, sopsti so nehali in zamižali so. Kmalo potem so sklenili svoje življenje,

Peter se ni mogel premagati, svojo mater umérati glédati. Ko so nehali govoriti, je šel vun, je naslonil svojo glavo na steno in je britke solze prelival. Ko se je čez nekaj časa nazaj vernil, je našel svojo mater že mrtvo.

V solzah skorej vtopljen je pogledoval zdaj na truplo svoje matere zdaj v nebó in govoril z glasnim ihtenjem: „O Bog! tudi mater si mi tadaj k sebi poklical; pa Tvoja volja se izidi! Ne zapusti mene, dobrotljivi Stvarnik! zakaj zdaj nimam ne očeta ne matere več.“

Če premišljujemo življenje tega fantiča, najdemo, ljubi otroci! veliko lepiga in podučniga v njem.

Peter se nam pokaže prvič poln njéžne ljubezni do svoje matere. — Iz ljubézni do njih je mislil celo pót do šole na njih zdravje, iz ljubézni do njih je šel samo takrat od njih postelje, ko je ptuji kupec, ki je zašel, k njima prišel in ko mu je upanje zasijalo, od njega za njegov trud majhen dar dobiti in ž njim svoji materi, ki so pomankanje terpéli, pomagati. — On sam, kakor je bil majhen, mlad in slab, je čul pri njih postelji,

jim je vse potrebno pripravil in si je prizadeval, jim tako dolgo vso mogočo pomoč dajati, dokler jih je stvarnik iz tega življenja poklical. Potem je še Boga prosil, njih neumerjóčo dušo k sebi vzéti.

Tako, ljubi otroci, tudi vi svoje starše ljubite, prosite za njih srečo Boga in si prizadevajte, jim brême njih dní s pridnostjo in délavnostjo zljajšati. Pomagajte jim po moči, če jim bolezin njih zdravje spodkoplje ali jih starost tare; skerbite za-nje in pomagajte jim, dokler jim smert očí ne zatisne in častite njih spominj tudi še po smerti! Vest, de ste svojo dolžnost storili, vam bo sladko tolažbo dajala in mirno bodeite pogledovali v domačijo, v katero so šli vaši starši pred vami.

Peter je drugič poln poterpežljivosti in voljnosti v svoji nesréči. — Kako malokteriga vas, ljubi otroci! je zadela taka nesréča, kakor Petra! V svoji zgodni mladosti je zgubil svojiga očéta in kmalo potem tudi svojo mater. Tako je zgubil v nekih tédnih svoje starše, ki mu niso nič prremoženja, nič družiga zapustili, kakor žalostno prihodnost.

Zjoka se sicer, kadar se po smerti svojih staršev spomni, de je sam in sirota ostal; pa voljno terpí svojo nesréčo; nič nevolje ne razodéne, nič ne mermrá, ampak se vda z besédami: „Gospod! Tvoja volja se izidí,“ v to, kar Bog storí. Le, kdor tako vse nadloge časa tako voljno preterpí in se dovoljno v božje naredbe vdá, temu morajo vse terpljenja čisto veselje obrodití, temu morajo pót k prihodnji sréči nadélati.

O otroci! preterpíte tadaj vse nadloge, ki vas bodo kadaj zadéle, in pomislíte, de vam jih Bog v vašo sréčo da.

6. Peter skaže svoji rajnci materi poslednjo čast.

Tisto jutro, ko so imeli materno truplo pokopati, je Petra neizrečenā žalost obšla. Misel, de so mu pred malo mésci očeta pokopali in de mora zdaj še clo mater k pogrébu spremiti, je njegovo serce z britkostjo zalila. „O ljuba mati!“ je zdihoval, „samo še enkrat se zbudite, de morem z vami govoriti! — Oh! zastonj prosim! Kam se mi je zdej obrniti?“ —

Zdaj pridejo Dobričeva mati, vdova, ktera je obljubila, de bo po materni smerti za-nj skerbéla, v Petrovo stanico in se je prizadevala, ga potolažiti. „Le tiho bodi, ljubi Peter!“ mu reče, „božji volji se moramo podvreči. Saj vse k našimu pridu stori. Tvoji materi sim obljubila, za te skerbéti in bom svoji obljudi zvesta ostala. Za te bom skerbéla in nič ti ne bo manjkalo. Pa néhaj jokati in ne déljaj tudi meni težkiga serca.“

Sčasama se je dal Peter vtolažiti, je šel v svojo stanico in premišljeval svojo osodo. „Ne očeta ne matere nimam,“ je rékel, „pa ker je božja volja, mora tako pač prav in dobro biti; saj on ljudém najboljše hoče in jim pošilja in viža vse v njihni prid. Saj nisim s svojo krivico tako nesréčen, zato me Bog tudi ne bo zapustil. Kdo vé, po kateri poti me hoče k moji sréči peljati.“

Potém je takole molil: „Ja, v tebe zaupam, o moj dobrótljivi Bog in oče! Ti, kateri daš najmanjšimu červiču streho in živež, tudi mene ne boš zapustil. Saj si tako dobrotljiv do vsih stvarí, zakaj bi se mene ne spomnil? Tebi

se tadaj vsiga izročím, Ti boš v moj prid storil.“

Molitev je tukaj zopet svojo moč pokazala. Ko je Peter odmolil mu je pri sercu zlo odleglo. Sam sebe je potolážil.

Preljubi otroci! Če nas na zemlji križi in nadloge tarejo, če skrivna žalost naše serce teži, če nikogar nimamo, kterimu bi svoje težave potožiti mogli, imamo prijatlico, ki nas tudi v najhujšim terpljenju podpéra, in téj prijatlici se pravi véra. Vera je bila tadaj edína, ktera je Petra v njegovi samoti tolažila; ona je tudi, ktera človeka, ki ji sledí, po gotovi poti v zveličanje pelje in v urah britkosti njegovo serce tolaži. Ona nam daje v sili in nevarnosti serčnost in zaupanje in nas razveseljuje še na smertni postelji z upanjem v večno zveličanje. O zahvalite dobriga Boga. de nam je to milo tolažnico — vero iz nebés poslal. Vtisnite si tadaj té le verstice v glavo in pomislite jih večkrat:

Bog Oče! Tebe hvalimo,
Ki luč si dal nam sladko,
V kateri mirno hódimo
Skoz to življenje kratko.

Prijazno h gréšniku nagnè
Se in pobóžniga objame;
Po smerti nam nebó odprè
Kot angelj va-nj nas vzame.

V nji minejo nam vse skerbí,
Nebéški mir v nas vlíva,
In v Tebi se duh véselí
V terpljenju, vera žíva!

Vtopljen v té premišljevanja je ostal Peter dolgo v svoji staníci in še lé, ko so materno truplo vzdignili, je vstal in jim posledno čast skazal.

Spreljen od bližnjih sosédov je šel s težkim sercam k pogrébu. Samo na černo trugo je pogledoval, v katerim je truplo njegove preljube matere ležalo, in ko so ga v grob spustili, se je milo milo zjókal. Samo kdor je kadáj pri grobu predrajiga očéta ali brata, matere ali sestre stal, si zamore žalost misliti.

Petrovi součenci in součenke, ki so is ljubézni do njega njegoviga očéta k pogrébu spremili, so šli tudi za trugo negove matere in so ga serčno pomilovali. Peter se jim je zató lepo zahvalil.

„Brez staršev sim zdaj,“ je rékel, „tam so, kjer ni nobene žalosti, nobeniga terpljenja več, in kjer je boljše, kakor na zemlji. Tudi jez bom enkrat umerl in potem bom zpet svoje ljube starše našel in nič me ne bo več od njih locílo.“ Ta misel mu je vlila velik pokoj in tolažbo v sercé.

Otroci! če bi kterimu izmed vas na grobu svojiga ljubiga očéta ali svoje drage matere jokati bilo, nej ga tolaži upanje boljiga sveta in de bo rajnke zopet v drugim življenju vidil.

Ko so bili mati pokopani, so šli vsi v cerkev, kjer je bila, kakor po rajncim očétu, tudi za rajnko mater svéta maša. Po maši je šel dam. Pa kako je bilo vse drugače, kakor takrat, ko so očéta pokopali? — Takrat je svojo mater doma našel; zdaj pa tudi matere več ni bilo, in vunder ni mogel na-nje pozabiti; zakaj vse, kar je poglédal, ga je njih spominjevalo.

Pretežko ga je stalo, še dálje v hiši staršev ostati. Prestati mu ni bilo. Spomnil se je svojiga strica, od kteriga so mati na smertni postelji govorili, in kmalo je sklenil, ga poiskati in se k njemu podati. Razodel je svoj namen tudi Dobričevi materi, ki so mu zdaj druga mati bili.

Ta mu je v začétku zlo prigovarjala, de nej ostane, ker je bila zavoljo dolge pótí v skerbi za njega. Ko je pa vidila, de bi samo to pomagalo, njegove kalne misli zatreti in njegovo žalost odpraviti, je dovolila v njegov sklep. Popisala mu je pót do strica, ter rekla: „Pojdi tadaj v božjim iménu in kadar se zopet verneš, bodi prepričan, de boš prijazno sprejét in preskerbljen. To sim tvoji rajnci materi obljubila in kar sim obljubila, bom zvesto spolnovala.

Odgovoril je Peter: „Popréd moram še h gospod fajmoštru iti in jih prašati, ali nimajo nič zoper moj namen; in potem se bom, ako mi va-nj dovólijo, pri njih in pri gospodu učniku poslovil, de bota oba védila, kjé de sim, če kaj časa v šolo ne pridem.“ „Prav je to, Peter!“ mu rečejo Dobričeva mati; „to se spodóbi.“

Popoldán gré tadaj Peter k gospod fajmoštru in jim razodéne svoj namen. Gospod fajmošter mu niso mogli nič taciga zoper reči; še le dober svet so mu dali, potolažili so ga ter opominjevali, še prihodnje pobožno živéti. Potem se je tudi pri svojim gospod učniku poslovil, se jim lepo zahvalil za uk, ki ga je v šoli dobival in se verne tiho in ves v sebe zamišljen dam.

Ker je svoj odhod terdno sklenil, je tudi vse potrebno za pót pripravil. Kar je sabo vzeti sklenil,

je skup pobral in to in še drugo noč je še v hiši svojih staršev ostal.

7. Peter se podá na pót.

Drugo jutro je Peter rano vstal; opravi svojo jutranjo molitev in prosi Boga za srečo k póti, na katero se je naménil. Po zajternici spravi svoje sveto pismo v žèp, podá vdovi pri odhódu roko ter jo prosi, hiše njegovih staršev ne zapustiti, de bo, ako bi danas ali jutre se vernil, pri nji stanovanje imel. Ko mu je vdova to obljubila, ga je opomnila, na póti dobro paziti in ga je še nekaj hodá spremila, in srečno pót mu vošivši se je vernila.

Tako je tadaj Peter svojo domovíno in svojih staršev prebivalíše zapustil. Pót je šla po velikim, širokim polju. Ni se mogel premagati, de bi se ne bil nazaj ozerl. Kako milo se mu je pa pri sercu storilo, ko je zvonik domače cerkve samo od dalječ še vidil! Kmalo kmalo so ga zopet žalostne misli obšle. Oh, tam ležé moji ljubi starši pokopani! je rekel sam pri sebi. Pred nékimi mésci so moj oče živeli, pred nékimi dnevi sim še pri postelji svoje matere sedel; oba zdaj hladna zemlja pokríva!

Tako premišljeva je ni mogel dalje iti, vsede se poleg steze. Lepo jutro je bilo; sonce je na môd-rim obnebju jasno sijalo, in neštete ptice so z veselim pétjem stvarnikovo dobrotljivost oznanovale. Za Petra je bila vsa ta lepota zgubljena, samo žalost je vezala njegovo dušo; na obe roki je podperl svojo glavo, in pred sebe gledajoč se milo jókal.

Nazadnje se je zopet dalje podal; pa v globoko žalost vtopljen ni vidil, na katero pót je prišel.

Tako se ni moglo drugače zgoditi, kakor de je pravo cesto zgréšil, in kjer ni bilo ne blizo ne dáleč nikogar viditi, ki bi mu bil pravo pót pokazal, je že prece dáleč po nepravi póti šel. Ves žalosten in potovanja nenavajen se je kmalo vtrudil; zavoljo tega je mogel na póti počivati, pa kmalo je spet vstal in naprej šel.

Okoli šeste ure zvečer je moglo biti, ko ga je steza po veliki paši peljala, na koncu ktere je bil gost gojzd. Peter gré po tej stezi, ktera se je pa kmalo med gostim germovjem zgubila. Dolgo je taval Peter težavno pot med germovjem in drevjem, upajoč, de bo tako konec gojzda našel in tako kako človeško prebivališče zaglédal. Pa globočje ko je v gojzd prišel véci je bila gošava in tamota.

Ne póti ne steze ni mogel več najti. Zlo se je že pomračilo in preden se je zavedel, je bila noč. Vse je potihnilo, samo listje je še v vetru šumélo in ptiči so ferfrali, ki so svoje ponočne gnejzda iskali. Ves truden in zavoljo tamote ni mogel Peter več naprej, poiskal si je méstice, na katerim bi mogel počivati in prenočiti.

Ljubi otroci! Zopet vidimo Petra v neprijétni zapréki. Celi dan je hodil ves žalosten in lačen in žejin, in ko je noč prišla, ni imel upanja do človeškiga prebivališa priti. Peter, ki je bil navajen, po noči pri starših ležati, je mogel zdaj pod milim nebam, v sredi tamniga gojzda počivati in bati se divjih zvérin ali pa hudobnih ljudi. In kako zlo ga je moglo serce boleti, ko se je spomnil, de so njegovo mater še le včeraj pokopali.

Preljubi otroci! ki vsako noč poleg svojih staršev na mehki postelji počivate, vsaki dan od njih

jedí in pijače dobivate in še nobeniga terpljenja ne poznate, pomislite Petrovo osódo in pomislite svojo sréčo! — O kako sréčni ste memo Petra! Ne pozabite tadaj nikóli, se vselej, preden greste spat, Bogá za dobrote zahvaliti, pa tudi svojo vést izpraševati, ali ste tudi vselej téh dobrot vredni bili. Storite potem sklep terdni sklep, prihodnji čas bolj po božji volji obračati! To bodi zapopadek in namen vaše večerne molitve, ko ste to pobožno opravili, se podajte s zvestostjo in v božjo pomoč vdani k pokoju.

8. Petrovo prvo soznanjenje na póti.

Že je zora tamoto noči pregnala in zlato sonce začelo izhajati, ko se je Peter zbudil. Vesel vstane z nenavadne postelje, spanje mu je krepost dalo, vse se mu je bolj vesélo zdélo, kakor včeraj.

Naprej se je spet podal. Z vso močjo si je prizadeval skozi gošavo priti in v svoje veliko veselje je prišel kmalo na konec gojzda. Na ravno polje je prišel. Poln hvaléžnosti do dobrotljiga Bogá zapustí tamotni, grozni gojzd in stopi na ravno polje, na koncu kteriga zagléda v svoje veselje pristavo. Proti nji je šel, zakaj lakota ga je gnala. Kmalo pride do hiše in ko Peter va-njo stópi, je imel pristavec ravno v kuhinji opraviti. Potóži mu Peter s kratkimi besédami svojo nesrečo in ga prosi, mu kaj jésti dati. Ali pristavec je bil osorn terdoserčen mož. Še izgovoriti ni pustil Petra, ampak nad njim zareží rekoč: „Ti si gotovo tudi eden zanikernikov, kteri rajši beračijo, kakor délajo; pojdi, tam so vrata! za take ljudi nimamo nič!“

Kaj je mogel Peter pri téh besédah v svojim sercu čutiti. Koga med vami, ljubi otroci, ne žali tako pristavcovo ravnanje? Ta mož bi bil sicer prav imel, če bi bil Peter rés kak potepuh, ker pa tega ni bil prepričan, bi bil mogel najpoprej Petra poslušati, da bi ga bil potem bolj natanjko izpraševal, če bi mu ne bil upal. Dolžnost pa imamo, siromakam in resnično potrebnim pomagati, brez da bi še le prášali: „Ali pa zasluži tudi našo pomoč?“ Pa treba je vunder se hudobnih postopačov varvati.

Ljubi otroci! Ne posnemajte têga pristavca. Bodite usmiljeni z siromaki in réveži, ne gonite jih z ostrimi besédami od sebe, če mislite, da so postopači ali pa zapravljivci. Ne morete véditi, kaj včasí kdo po krivim terpí. Spomnite se Zvelíčarjevih besed: „Kar ste najmanjšimu mojih bratov storili, ste meni storili. —

Po téh terdih besédah neusmiljeniga pristavca je Peter svoje zolzne oči v tla obernil, in molcé pa v sercu žaljen je zapustil hišo. Ne dalječ od pristave se je na cesti vsedel in se je bitko izjokal; zakaj zlo zlo nesrečen je bil. Še zdaj ni vedil, kje de je, in de si ravno je že celi dan hodil, vunder se nič ni imel, s čim bi bil svojo lakoto odpravil. Ravno iz pristave, kjer je upal usmiljene ljudi in jésti dobiti, je bil s terdoserčnimi besédami odgnan.

Kakor je bil zjutraj vesel, ko se je zbudil, tako žalosten je zdaj zopet tukaj sedel. Pa kar je še vselej storil, je tudi zdaj se k Bogu, nevidljivimu Očétu obernil, in misel, da tisti, ki je od ljudi zapušén, še ni od Boga zapušén, je v njegovo dušo tolažbo in upanje ulila. Spomnil se je tudi povesti od egiptovskega Jožefa, ktero je enkrat svojimu očétu pripo-

vedoval in iz ktere so mu toliko lepih in koristnih navkov dali. Vzel je tadaj svoje svetopisemske bukve v roko in je začel povést od Jožefa iz njih brati.

Ko je tako samotno poleg ceste sedel in bral, je čutil, da se je nekaj njegove leve roke rahlo dotaknilo. Strahama pogleda Peter in poleg njega stoji velik, bel lovski pes, ki ga je vohal in je prijazno z repam migal. Zdajci je zaslišal tudi ptuj glas iz gojzda, ki mu je rekel: „Ne bój se, fantič! pes ni hud in ti ne bo nič storil.“ To je bil glas Miloviča, oskerbnika grajšine na Beli skali. Prijazno stopi k njemu in ga ogovori: „Od kod pa prideš, in kam hočeš iti, ljubi moj?“ Peter mu je zvesto in resnično povédal vse, kar se mu je od včéraj prigodilo; da je na póti zašel in v gojzdu prenočil. Globoko ganjen reče oskerbnik: „Gotovo tudi od včéraj nisi nič jesti imel?“ „Nič“ odgovori Peter. Potem je dalje povédal, kaj se mu je ravno v pristavi prigodilo, pa zamolčal terdoserčno pristavcovo ravnanje.

Kako vam dopade, ljubi otroci! to lepo ravnanje Petrovo? Kako lepo je, razžaljenje odpustiti in majhne nezgode voljno terpéti!

Blagoserčni oskerbnik prime Petra za roko in mu reče poln serčniga usmiljenja: „Pojdi tadaj, moj ljubi fantič! z menoj; dosti boš dobil jesti. Danas ostaneš pri meni, in jutre, ko k moči prideš, znaš naprej iti.“ Peter vesel nad človekoljubnostjo tega moža, je dobil zaupanje do njega in gré z njim.

Ce ravno včasi na terdoserčne in neprijazne ljudi naletimo, nam Bog vunder koj druge pošlje, kateri se nam kot angelji v tolažbo prikažejo.

Spotama je pripovédoval Peter gospod Miloviču vso svojo nesrečo, da je sirota, da so njegovo

mater še le pred včeranjem pokopali in de mora zdaj od vsih zapušen dalječ k stricu iti. Ta povest je oskerbnika v serce ganila, večkrat si je mogel solze obrisati.

S takimi pogovori pride Peter s Milovičem na Belo skalo. Gospod oskerbnik so peljali Petra po širocih stopincah gori in potem v svojo stanico.

Gospod Milovič je povédel svoji gospi, ki je bila ravno v kuhinji, kój žalostno nesrečo fantičevo. „O ubogi otrok!“ je rekla gospa; „kój mu bom kaj jésti prinesla.“ Dala mu je rés jedí, ktere je svojim ljudém za zajternico pripravila, prigovorjaje mu, se jih bres sramote poslužiti. Dobil je tako okrepijóčo zajternico in povžil jo je s hvaležnim sercam.

Novoželjnost je tudi oskerbnikova otroka, Tinčka in Minko pripeljala. Tudi ta dva sta bila prav krotka otročiča; že Petra viditi ju je ganilo in je nju usmiljenje zbudílo. Zdaj so povedali oče, kakošna nesréča je Petra zadela. Gospa so rekli na to jokaje: „Ta sirota je pač vsiga usmiljenja vréden, še tako mlad in je že brez staršev! De bi mu pač stric očétov naméstnik bil!“

Zdaj stopi Tinček k svojimu očétu, in jim reče tiho na uho: „Oče! ali smem tému ubózinu fantu par krajcarčkov dati, ki sem si jih prihranil?“ — „O ja,“ mu odgovoré oče, „z veseljem ti to pripustim; gotovo boš dobro délo storil.“ — Tudi Minka je stopila k svoji materi, ter rekla: „Jelite, ljuba mama! ta fantek bo danas pri nas ostal! tako truden in zdélan je!“ — „Ja, danas naj tukaj ostane.“ — „Tudi jez sim dovoljna,“ rečejo mati.

Peter je tadaj ta dan na Beli skali ostal. Gospod Milovič in njegova gospá sta bila silno prijaz-

na z njim, in sta ga serčno pomilovala. Tudi nja otročica, Tinček in Minka sta imela Petra prav rada in bi ga bila prav rada zméraj pri sebi obderžala.

Peter ni vedil, kako bi tem dobrim ljudem svojo hvaléžnost skazal. Delal je zavaljo tega v hiši, kar je mógel; terske je délal, pometal in donašal oskerbnikovi gospi vse, česar je pri svojih domačih opravilih potrebovala.

Tako je dan prav kmalo minul. Zvečer so mu dali dobre večerje, in po večerji dobro posteljo. Slékel se je in kako dobro se mu je priléglo, de je po tolikim terpljenju spét enkrat sladko počíval.

Peter je vselej, préden je šel v posteljo, svojo večerno molitev molil, desiravno je pokoja zlo potreboval, pa vunder ni opustil, jo opraviti in se Bogu za dobrote zahvaliti, ktere mu je današnji dan skazal. Molil je pa tako le: „Dobrotljivi Bog! serčno se ti zahvalim za mnogo dobro, kar si mi danas skazal. Tebi se imam zahvaliti, de sim k tako dobrim ljudém prišel. Poverni tudi njim, dobrotljivi Bog! razlij svoj blagoslov čez nje. Daj mi še dalje dobro in po-božno živéti, de bom vréden Tvoje dobróte. — Ako sim ta dan kaj grešil, mi odpusti, bolje hočem prihodno živéti in po Tvoji volji. Daj mi tudi prihodno med dobrimi ljudmí prebivati, ki za mene skerbé; otrok sem še, ubog in zapušén!“

Zdaj je omolčal. Pa vnóvič se mu je pri sercu milo storilo; svoje rajnce matere se je spomnil. Nič več jih ni, je zdíhoval, ki so tako ljubezni polni še pred kratkim za mene skerbéli. Njih truplo zdaj žé trétjo noč v zemlji počíva. „Daj jim v miru počívati mojim staršem,“ jé rékel nazadnje tiho, in daj mi jih enkrat spét v nebésih viditi!“

Ljubi otroci! občutite, kako huda mora biti, starše zgubiti. Zató prosite vsakdan Boga, de da vašim staršem prav dolgo življenje; zakaj samo dokler živé, imate pomoč, svèt in tolažbo.

Čez dolgo je še lé Peter zaspal. Spal je pa komaj do polnoči, kar se naglo zbudi, zakaj njegova spavница je bila vsa svitla. Bliskalo se je in tudi gromenje zdaleč slišalo. K hudimu vreménu se je pripravlo. Peter se je zavoljo tega zlo vstrašil in ni mogel več zaspati.

Kmaló se je bolj pogosto bliskalo in gromenje se je bliže slišalo. Strašen vihar je vstal; črna črna tamota je celo obnebje zakrivala in le posamezni bliski so ga včasí razsvitlili. Zdolej v hiši so začeli nepokojno sem ter tje hoditi in govoriti. To slišati, skoči tudi Peter urno iz postelje, se obleče in teče doli po stopincah.

Komej je bil doli, so prišli tudi že oskerbnik, njegova gospá in otroci, ter hlapci in dekle. Oskerbnik je vzel luč in zapové vsim v sredo stanico stopiti in dalječ od vrat in óken stati. Kar se tako zabliska, de so mislili, de je cela hiša v enim plamenu in strašen grom udari. Vsi pričijoči so se stresnili in kot smert obledéli. Koj potem je začélo strašno deževati, dež je šel, kakor če bi ga bil iz škafa zlival.

Zdaj vzame oskerbnik molitne bukve in ko so vsi poklekni, je molil lepo, vgodno molitev, ktero so vsi pričijoči tiho za njim molili. Bolj po rédko se je začélo bliskati, gromélo je bolj slabo in tudi dež je odjenjal. Zdaj so se oplačene obličja zvedrile. Oskerbnik je vstal, eno okno odperl, in ko je zopet zvezde skozi raztergane oblake zagledal, je

vesél rekel: „Hvala Bogu, nevihta je minula, in nevarnosti tudi.“

Kmaló je dež čisto nehal in nebo se je zopet razvedrilo. Ker je bilo pa še prav rano, je šlo vse zopet k pokoju. Tudi Peter se je še vlégel in je mirno spal do zóra.

9. Petrovo daljno potovanje in prebivanje pri Vilovcu.

Koj ko se je oblekel je Peter svojo zjutrajno molitev opravil in ko je po stopnicah doli prišel je prijazno vsim dobro jutro vošil. Vsi so bili k zajternici zbrani in vsi so se pogovarjali od strašnega vremena pretečene noči. Kar reče mali Tinček: „Oh, rad bi vunder védil, kako se grom in blisk naredí?“ Razloží oskerbnik to strašno prikazin nature s témi le besedami:

„Če suho stekleno cev, košček pečatniga voska ali žvepla s suhim suknam dergneš in se ga po tém z gležnam persta dotakneš, se zasliši neko pokljanje, iskrica se vidi in v perstu se bodenje čuti. Če se mački po noči dlaka nazaj dergne, tudi majhne, višnjeve iskrice iz nje skačejo. To prikazin so narpervo pri goravcu (Bernstein) vidili, desiravno imajo mnogotere reči tudi tako lastnost. Ker se pa goravec v gerškim jeziku elektron imenuje, se ta lastnost po tej besédi elektrika imenuje. Tudi v oblakih je elektrika. So pa oblaki, v kterih je elektrika, in taki, v kterih je ni. Kadar se tadaj oblak, v kterim je elektrika, takimu približa, v kterim je ni, švigne elektrika v podobi kačastiga žarka iz njega in bliskne

se. Blisk je prav za prav, kateri vdari, in grom, ki se po blisku sliši.“

„Grom se pa naredí, ko veliko ognja zrak urno in silama pretresne. Po jeku v zraku grom močnejši postane in storí se bobnjenje. Kolikor več časa je med bliskom, toliko manj nevarno je blisk, zakaj dalje je še hudo vreme od nas, ker se luč pred vidi, kakor se grom sliši.“

Če blisk dervo ali poslopje, ki je višji od drugih reči zadene, ga razgruši, ker ga ali vname ali pa razkólje. Narveč škode naredí blisk drevju med lesom in med lubjem, ker je tukaj največ vlažnosti, ktera elektriko rada na-se vleče; zato tolikrat v vodo tréši.“

„Zakaj smo pa mogli od peči, od vrat in óken in od stene iti,“ vpraša Tinček; „saj v vsih teh rečéh ni nič vlage?“

„Za to ni dobro,“ odgovori oskerbnik, „o hudim vremenu blizo peči ali stene, óken, vrat in dimnikov biti, ker, kakor smo rekli, posebno vlažne ali tekóče reči elektriko na-se vlečejo in zavoljo tega, če na imenovane suhe reči pade, te lahko zapustí in na ljudi odskóči, katerih ne doséže tako lahko, če so precej dalje od tacyh reči. Zato je dobro se v sredo velicij staníc podati, téh pa ne popolnoma zaprétí, de žvepleni puh, če treši, ljudi ne zaduší, ki so v nji, pa tudi ne tako odpertih iméti, de bi sapa skozi vlekla, ker taka sapa tudi elektriko na-se vleče.“

„Če po noči tako hudo vreme vstane, je treba posteljo zapustiti, ker se je mnogokrat zgodilo, de je stréla ljudi v postelji ubila, in ker je človek tako

veliko bolj pripraven, domá nesreči v okom priti kakor tudi bližnjim pomagati, če jih nesréča zadéne.“

„Če je pa kam trešilo, ni varno koj na tisto mesto hoditi; zakaj dostikrat se priméri, de še v drugo na tisto mesto tréši. Ogenj od-stréle vžgan se od drugiga ognja nikakor ne razloči; ravno tako se da tadaj tudi gasíti in sméšna vraža je, če ljudjé mislijo, de se dá tak ogenj samo z mlékam i. t. d. pogasiti.“

„Kdor je v gromenju pod milim nébam, nikar ne hodi med vrata ali k sténam pobištev, zakaj stréla letí večdél po téh v zemljo; ampak v hišo nej gré ali pa nej se na cesto vstopi, če je pod milim nébam in ne more do kake hiše priti. Tudi urno iti, teči, peljati se ali jezdití o hudim vreménu je nevarno, ker se človek takrat bolj potí in hlap od njega puhtí, in to tudi električno na-se vleče.“

„Silno nevarno je pa, pod na samim stoječe rečí, zlasti pod drevésa hoditi ali blizo vode stati, ker vse té rečí blisk na-se vlečejo.“

„Hude vreména“ je rekel Tinček, „vunder prav za nobeno stvar niso; samo strah in škodo nam delajo.“ — „Ne sódi prenaglo, ljubi Tinček, rečejo oče na tó, „korist, ktero take vreména prinesejo, je veliko večja, kakor škoda, ktero naredé; zakaj one sčistijo zrak škodljivih par, ktere iz mést, dimnikov, gnojiš, močvirij in rudarij v zrak gréjo, se tukaj nabirajo in bi brez taciga vreména zrak okužile; one tudi vročino in soparo poléti razhladá in dajo rastlinam tečniši rast, ker gromenje zemljo razrahljá in ji dež mokroto dá.“

Peter je bil v pripovedovanje gospoda oskerbnika ves zamakjen in je skorej na svojo zajternico pozabil, ki je pred njim stala. Ko so Tinčetov oče

svoje razlaganje vremená njegovih naslédkov in kako se je v takim vremenu zaderžati končali, je še le Peter jédel, torilo gorkiga mléka s kruham va-nj podrobljenim. Zđaj je bil nasitjen in se je na pót pripravljál. Vstal je tadaj, je poljubil gospodu oskerbniku in njegovi gospi roko zahvalivši se za prejeto dobro. Blaga gospá, ktero je skerbélo, de bi na svoji dolgi póti več lakote ne terpel, je vzela iz po-leg njé stojéčiga jerbasčka papír, v katerim je bilo nekaj kruha in mesa zavitiga in je ukazala Minki, ga Petru dati. Minka mu ga je z veseljem dala; Peter pa ga s serčno hvalo vzél. Tudi Tinček je pritelkel, pokliče Petra skrivaj na stran, in mu stisne par grošičev v roko. Peter prime ves hvaléžen Tinčeto roko in jo hoče poljubniti, ali Tinče mu jo je odtegnil, de bi se njegove hvale réšil.

Zdaj stopi oskerbник k Petru in mu reče: „Ljubi fantič! ti hočesh k svojimu stricu iti; poznam ga; premožen pa tudi dober mož je in svest sim si, de bo za tebe skerbél. Če bi te ne hotel vzéti, bi jez z veseljem za tebe skerbél in ravnal bi s tabo, kakor s svojimi lastnimi otróci; zakaj vidim de si dober in pobožen, tudi pazljiv in ukaželjen otrok; ostani vedno tak; zakaj Bog jih ne zapustí, kteri njemu s čednostjo in pobožnostjo, svojim bližnjim pa z ljubeznijo in blagovoljnostjo služijo.“

Peter je z ganjenim sercam beséde blaziga gospoda oskerbnika poslušál; s solzami v očéh se je pri njem in pri njegovi gospi poslovil in se je še enkrat za vse prejete dobre kakor tudi za koristne vednosti zahvalil, ktere je zjutraj od gospoda oskerbnika prejél. Tudi gospi je dopadel pobožni, čisti

duh fantiča tako, de mu je s solznimi očmi srečno pót in védno srečo vošila.

Peter je nastopil svojo pót. Oskerbnik in oba njegova otroka so ga do tam spremili, kjer je steza iz grada na veliko cesto peljala. „Glej,“ je rekel oskerbnik, „ta cesta pelje v Travnik; tako se imenuje kraj, v katerim tvoj stric stanuje. Pa do tje imaš še več, kakor dan hoda. Tode kakih pet ur od tukaj prideš zopet v neko selo; tam se oglasi pri usmiljenih ljudéh, de pri njih prenočiš, jutre pa dalje pojdi.“

Fantiču je oskerbnikov svet dopadel in obljubil je, tako storiti. Še enkrat je prijel njegovo roko, jo še večkrat serčno poljubne in s solznimi očmi je vzel od njega in njegovih otrok slovo. Tudi otroka sta bitko jokala, mu svoje ročice padala ter rekla: „Hodi srečno in zdrav ostani!“ Oskerbnik se je z svojima otrokama na Belo skalo vermil, Peter je pa šel svojo pot.

Ko je bil Peter zdaj zopet sam na poti, tode zdaj oživljen in okrepčan, je svoje serce zopet k Bogu povzdignil. V krasnim jutru, od hladne sapice pihljan gredóč je molil: „O stvarnik! kako dober si Ti! Včera j sim sedel samotni in žalosten, zapušeni od ljudi poleg ceste, in Ti si mi poslal ljudi, ki so mi živeža, streho in pomoč dali. Ti ne zapustiš nobeniga človeka.

Zdaj je zletél škorijanček visoko in je žvergolal v višavi svojo zjutranjo pésem. „Tudi ta ptičica se veseli svojiga življenja.“ je rekel Peter, „in oznanuje s pervimi žarki sonca mogočnost, dobroto in krasoto stvarnikovo. In Bog, ki za malo ptičico skerbí, ki črvičku v prahu življenje ohrani —

bi mogel mene pozabiti? Nikdar ne! on tega ne more. Saj pravi Sin božji sam: Poglejte ptičice podnebja! ne sejejo, ne žanjejo in vunder jih preživí vaš nebéški Oče. In vi, ali niste veliko imenitniši od njih? — V njega stavim celo svoje upanje, on bo vse v moj prid obračal.

Ljubi otroci! Kako vam dopade to Petrovo misljenje? Kako lepo je to; védno v Boga misli. Kaj bi bilo Petra v njegovim žalostnim stanu na dolgi poti tolažilo, ako ne zaupanje v Boga? O posnemajte Petrov izgled! Mislite radi in mnogokrat na Boga, v tihi samoti, pri svojih opravilih in kadar nimate nič déla, zlasti pa, kadar vas kaka huda skušnjava napade. Če je pa vaše serce žalostno ali omaguje, pribežite k molitvi; potožite Bogu svoje terpljenje in svesti si bodite, de vam bo tolažbo in vlajšanje poslal.

Serčno jo je mahal Peter proti Travniku, de je bilo poldan. Sonce je silno vroče pripékalo; zato je Peter po kaki hladni senci se ozéral. Pod drevo se je vsédel, je povžil nekaj kruha in mesa, ki mu ga je bla gospa oskerbnikova dala in ko je svoje kosilce pojédel, je svojo pot dalje nastópil.

Pa sonce je huje in huje pripékalo in ob cesti ni bilo nikjer nobene sence. Od dalječ je vidil néke hiše, pa pri téh se Peter ni hotel oglasiti, ker se je bal, zaderžati se in ker je sklenil, do večera do sela priti, ki mu ga je oskerbnik imenoval. Šel je tadaj v soparni popoldanji vročini naprej, de je bila ura kakih šest. Zdaj je šla pot ob góstim gojzdu, izmed kteriga je posamezno zamoklo, čvérsto hrastje molélo. Peter je bil od dolge poti in od silne vročine preveč vtruden, kakor

de bi mogel še pot storiti, kar je je še imel. Na stran je šel tadaj s pótí nekoliko bolj globoko v gojzd in se je pod hrast v senco vlégel, de bi malo počíl.

Peter po veliki vročini in nenavajen dalječ hoditi precej vtruden, je kmalo zaspal in se je v svoj strah še le o polnočí zbudil. Obnebje je bilo vse s črnimi debelimi oblaki prevlečeno; vse je bilo tiho in černo, samo šumenje listja, tuljenje vetrov in lajanje psov se je slišalo v ponočni tihoti.

Peter poskóči zdajci pokoncu, de bi na pravo pót prišel. Čéz nóč ni hotel tam ostati, zakaj če se mu je že tista nóč, ktero je v oskerbnikovi hiši prebil, strašna zdela, koliko strašnejši se mu je mogla nocojšna pod milim nebam v tamnim gojzdu zdéti, kjer je bil čisto sam. Ves oplašén od pogléda temne nóči je prišel, namesto na cesto, globočeje in globočeje v gojzd. Ko je tako nekaj časa okrog taval, zagleda od dalječ slabi blesk neke luči. „Kaj je to?“ si misli Peter, in obstojí. „Morebit tam tolovaji stanujejo in gorje mi, če me zagledajo!“ Pa kmalo je spet druge misli dobil: „Morde pa dobri ljudjé tam prebivajo,“ reče, in potem sim spet to nóč na terdnim.“ Serce si je tadaj storil, gré naravnost proti luči in kmalo stojí pred revno kočó, ki je bila s slamo pokrita. Peter se še védno ni upal va-njo iti; pod okno stopi, pogledati, kaj se v nji godí. Vidil je skozi okno v revni spavnici slabo posteljo, na kateri je star človek ležal, ki je bil, kakor se je vidilo, zlo bolan. Star mož je sedel pri postelji in je glasno iz bukev molil.

„O! to gotovo niso hudobni ljudjé!“ je rekel Peter; „zakaj kdor v terpljenju k Bogu moli, je gotovo pobóžen. In motil se ni. Več let že je živel tukaj

šicer nesréčen pa pobožen Vilovec z svojo zdaj umirajočo ženo. Otrok jima Bog ni dal.

Peter je šel tadaj in poterka na vrata slabe kočice. Star mož s sivimi lasmi pride in mu jih odprè. Peter mu pové, kako je zašel, in ga prosi, mu čez noč strého dati. „Rad, ljubi moj fantič!“ odgovori starček, „ti dam prenočiše v svoji revni koči, če ti ne bo moja nezgoda prebivanja neprijetniga délala; zakaj védi, moja žena je hudo bolna in zdaj bo vgasnila.“ „To je pač prav žalostno,“ odgovori Peter, „pa vunder želim tu ostati.“ „Pojdi tadaj noter,“ reče Vilovec, „in Bog te sprimi!“

Pelje ga Vilovec v stanico, v kateri je vidil na slabi postelji njegovo ženo bolno ležati. Njeno obličje je bilo vpadlo in blédo in samo redko je kako slabo gibanje pokazalo, de še živí. Vilovec stopi k njeni postelji in na Petra kazaje reče: „Ta fant je zašel in me je prosil, ga to noč prenočiti.“ Pogledala je Petra, kakor če bi ga bila hotla pozdraviti. Pa kmalo potem je oslabéla, roke je k molitvi sklenila in v posameznih besedah je rekla z umirajočim glasom: „Blaže! (tako jé bilo Vilovcu ime) po devét po — in štiridesetih létih — ktere sim s tabo — vesela in dovoljna — preživéla, — te moram — zdaj zapustiti; — umreti; — neobupaj, zavoljo tega. — Bog te ne bo zapustil; — morde boš kmalo za meno prišel — in potem se bova — zopet vidila. — Z Bogom!“ — Tukaj je omolknila; Vilovec in Peter sta začela jokati.

Nekaj časa je ležala umirajoča, bres de bi se bila preganila ali zavédla; potem je hotla vode iméti, Vilovec ji je deržal majhno kupico k ustam, in potem, ko je par kaplic požerla, se je zdelo, de

umira. To viditi, ji je Vilovec glasno molil: „Jezus v Tebe verujem — v Tebe upam — Tebe ljubim! — Tvoj sem v življenju in v smerti.“ Umirajoča je hotla te beséde za njim izgovarjati, pa preslaba je bila, samo posamezne neumljive glasove je še izgovarjala. Zdaj se je na svoji postelji stegnila in še trikrat zdihnila, ter umerla. Vilovec je pokleknil na kolena in s solznimi očmi za njeno dušo molil. „O Bog!“ je rekel — Gospod življenja in smerti Ti si mi enkrat to družico, ki je ravno zdaj umerla pripeljal, zdaj si mi jo spet vzél; pa česena bodi Tvoja vselej sveta in pravična volja. Prosim Te tudi, moj Bog in moj Oče! vzemi njeno dušo v sveto prebivališče mirú in daj mi jo enkrat, kadar se iz tega življenja ločim, zopet viditi.“

Vstal je potem in se k Petru obrnil rekoč: „Fantič! mlad si še, pa uči se tukaj, kako minljiv je človek. Človek, ki se kot nezmožen otrok rodi, je enak cvetličnemu popku; kakor se v cvetlice razcveti, zraste tudi človek v spómladi in je mladenč, dévica; nekaj časa z lepoto okinčan je enak odcvetajóci roži; kmalo dozóri in je mož ali žena in potem zgubuje počasi moč in krepkóst života enako roži, ki vení. Ravno tako, kakor z životam, se godi tudi z duham. V poletju življenja ima duh kakor život največjo krepóst. Pa kmalo pride jesén, moč zginje bolj in človek je enak venéči rastlini, ki svojimu razpadu napróti liti. — Potem pride zima življenja. Kakor človek kot nezmožen otrok začne živeti, tako neha tudi kot nezmožen starček. Kakor rožá svojo lepoto zgubi, tako tudi človek: lepa čversta podobá se zgubi; lasje, lepota glave, postane sivi in izpadajo; gube

pokrivajo obličje; tudi duh oslabí in nazadnje pade život v zemljo nazaj, iz ktere je prišel.

Samo duša, zlahtniši človekov déł, gré v deželo neumerjočosti. Pa kakor marsiktera roža, še preden se razcvetí, véla oblétí, tako umerjó ljudjé, že dostikrat v pomladi življenja ali v poletju. Tako je vsaka starost, vsaki stan smerti podveržen. Kako neumno je tadaj, če človek svoje serce preveč na blago tega sveta naveže, kjer nima stano-vitniga ostanka, kjer je le ptujec; zakaj samo unstran groba je prava domovina človekova.

„Mnogotere težave zadenejo človeka na poti skózi to življenje. Tudi jez sim to skusil, tudi me ne je osoda preganjala. V svojih prejšnjih létih sem bil vradnik (peomtar) v imenitnim mestu; po pravici in dolžnosti sem se potegoval za zatérane ljudi. Previdil sem, de mi bo to mnogo sovražnikov pridobilo; pa vunder sem vsakimu k njegovi pravici pomagal. Le prekmalo se je zgodilo, kar sem previdil. Mnogi najimenitniših mestnjanov so se v mojo nesrečo zavezali in kar so želéli, so doségli. Opravljali, po krivim tožili so mé, in ker svoje nedolžnosti nisim mogel razkazati; sem bil odstav-ljen in še celó iz svoje domovíne sognan. Ker nisim imel premoženja, temuč sem se samo s svojim zaslužkam preživel, sem tudi v révšino prišel. Tako sem — ubog in zapušen, s svojo ženo v ta kraj prišel in blagoserčnosti sosédov se imam za to prebivališe zahvaliti, za ktero lé prav malo plačam.

Tako sem mnogo lét s svojo ženo v tej ša-moti preživel. Dela najnih rok in majhén vert je bil vse, kar sva imela opraviti; krava nama je

živež dajala. Desiravno nama je v začetku najna nesreča žalost délala, naju je vunder vest, de sva prav delala, tolažila in spodbadala, vse voljno terpéti. Eden družiga sva tolažila, žalibog! zdaj je tudi moja tovaršica in tolažnica umerla. Zdaj sim sam; kdo mi bo prihodnje pomóžen? To so moje težave na potovanju skozi to življenje; pa vunder ne obupam v svoji nesreči; zakaj terpljenja tega življenja nam pripravljajo véčno nebéško zveličanje.

Peter, od Vilovcove povesti ganjen, zdaj tudi svojo nesrečo pové. Vilovec mu reče na to: „Ni samo primérlej, de si tu sim prišel. Prav dostikrat pripelje Bog kakor po sréči dva žalostna skupaj, de si svoje serca odpreta, svoje nadloge potožita in se potolažiti moreta. Tako pride tolažba in pokoj v njene duše.“

Vilovec je šel zdaj vun svoje objokano obličje umít; potem je postlal Petru pod ispo posteljo in potem, ko je dal Petru malo mleka in ovseniga kruha, ki ga je tudi pojédel, ga je peljal spat; Vilovec pak je celo noč čul in molil.

Kako je bilo našimu Petru pri sercu, ko je bil zopet sam na postelji! Gotovo ni pozabil svojo večerno molitev opraviti in se duš svojih rajncih staršev in tudi Vilovcove žene spomniti.

Marsiktere misli so mu šle po glavi; zato je še le prav pozno zaspal in se je zbudil, ko je že zlato souce skozi špranje siromaške kočé sijalo.

Urno plane Peter iz svoje postelje in, ko je svojo jutranjo molitev opravil, je tékel doli k Vilovcu. Ta mu je že nekaj mleka in ovseniga kruha pripravil. Ko je Peter oboje s hvaležnim sercam povžil je hotel svojo pot dalje nastopiti. Ali Vilovec, k

je bil zdaj čisto sam in zapuščen, ga je prosil, še toliko časa v njegovi koči ostati, de v vasi, ki je bila precej dalječ od ondi, na peřvim kraju pové, de je njegova žena umerla in de ˘za njeni pokop pripravi, kar je tréba. Peter je začetkama premišleval, ali bi ostal ali ne; neljubo mu je bilo, v tako samotni koči prav samimu in pa še pri merliču biti; pa hvaležnost je njegovo pomišljevanje in strahljivost premagala in tako se ni premagati, mogel v Vilovcovo prošnjo ne dovoliti.

Vilovec je šel tadaj v bližnje selo in Peter je ostal v koči sam z mervto ženo. Groza ga je začélo biti; iz kočé je tadaj šel in se v gojzd gledajóč blizo stanice v travo vlégel. Ptičice so vesélo péle. To je Petra zlo veselilo. „Kako dober je vunder Bog!“ si je mislil, „tudi ptičice je ljudem v veselje vstvaril. Če je človek zvunaj sam in terpljenje njegovo dušo kali ga sladko vesélo petje razveseli. Tudi jez nisim sam tukaj; te zvérice so moji tovarši. Zakaj bi se bal? Sej je truplo té žene ravno tako neškodljivo, kakor vsaka druga mervta réč.“ Serce si je storil, vstal in serčno v kočó šel, kjer je celó vrata spavnice odperl, v kateri je merlič ležal. Ta je ležal mertev, terd in z belo rujuho pokrit na postelji. Malo časa je tukaj ostal, potem se je pa k mizi vsédel, svoje svetopisemske bukve v roko vzel in bral.

Ljubi otroci! ne grajajte prezgodaj Petrove derznosti, s katero se je truplu žene približal. Samo bebec in neotésanec in kateri ima hudo vést se boji merliča, ki je merzel in terd. In kako tréba je tudi, ne bati se; zakaj če bi se povsod tako neumno bali, kdo bi se upal k zamaknjencu iti in ko-

liko bi jih tako poginilo? — Dobro pa ni, k takimu merliču hoditi, ki je kako kužno bolézin imel, ker se taka bolézin lahko naléze, posebnó če truplo že diši. Treba je tadaj v prvim dopadku pametno serčnost, v drugim pa previdnost pokazati.

Ko je Peter tako dalj časa sedel in bral, se je priménilo, de je na merliča pogledal, in o jejmini! Kdo more njegov strah popisati, ko je vidil, de se pod rujuho nekaj giblje. Peter skoči in hoče zbežati. Pa med vratami ga sreča Vilovec, ki se je ravno vernil. Ves trepetaje mu pové Peter, kaj se je zgodilo in je mislil, de se je žena zopet oživila. Vilovec pogleda na merliča in vidi ravno gibanje. Zdajci stopi k njemu, vzdigne rujuho, in glej! velika podgana skoči iz pod njé in se skrije v drug kotič hiše. Začéla je že eno roko mertve objédati.

„Fej, negnjusna zver!“ je rékel Péter; Vilovec pa reče: „Ljubi moj! glej, kako nečimerno in minljivo je človeško življenje. Komaj je človek mertev, že zemlji zapade in živali ga pojedó. Kako neumno je tadaj se s svojim živôtam ponašati; zakaj vsa lepota života mine v grobu. Ravno tako neumno je tudi, mertve trupla v drage oblačila in dragine zavijati; tudi té snejo živali v grobu in še celo v življenju ne dajo lepe oblačila, ampak samo čednost človeku stanovitno céno! —

Pa vunder, ljubi moj! je rekel zdaj Vilovec, „ne bom te več nazaj deržal, pojdi v miru k svojimu stricu.“

Pokazal mu je zdaj pot na veliko cesto; Peter se mu je pa zahvalil za vse dobro, kar mu je

storil, ga je potólašil, kolikor ga je mogel, in s solznimi očmi sta vzéla slovó.

Kaj se je dalje z Vilovcam zgodilo, ne vemo; zakaj Peter ga ni več vidil. Skoraj de je ubog in v revšini umerl. Če se je to zgodilo, pomislite, ljubi otroci! de pobožni ne žanje vselej že na tem svetu sadja svoje čédnosti, ampak velikrat še le unstran groba.

10. Peter pride k svojimu stricu Antónovcu.

Zamišljen v Vilovcovo osodo pride Peter do vélike ceste. K svojimu stricu grém, si je mislil; morde pridem med dobre usmiljene ljudi, ko ubògi Vilovec, že priléten mož, skorej od vsih sosédov odločen sam ostane. Meni se vunder bolj godí kakor njemu, in vunder je dovóljen. Tudi jez hočem prihodnje dovoljen biti in ne tožiti, pripéti nej se mi na póti skozi življenje, karkoli se hoče.

Tako morate tudi vi storiti, ljubi moji otroci; bodite vèdno pripravljeni za vse zopernosti in če vas ne zadénejo, potolažite pa svoje terpéče bližnje.

Čez eno uro pride Peter v selo, ktero mu je oskerbnik včéráj imenoval. Velika césta je šla ravno skozi, in koj v začetku sela je stala berhka gostivnica. Pred njo je stala krasna kočija, v ktero so bili štirji konji vpreženi. Gospoda, ktere je bila, je šla v gostivnico; samo en fantič in ena deklica, ki sta bila njena, sta zvonaj na klópi pred hišo sedéla. Fant je jédil pečene slive, ktere je iz žepa jemal; Peter pak je ves novoželjén in poln čude-

nja kočijo, ktere še nikoli ni vidil, in lepo opravljene konje ogledoval. Ošabni fantič pa je vzel eno slivo, naméri na Petra in ga zadéne ravno v obraz. Peter pa pobere poterpežljivo slivo in jo dene v žep.

„Fej, Šime!“ reče deklica, „kako moreš tega fanta, ki ti ni nič storil, tako razžaliti!“ „Ej kaj iše ta potepuh tukej?“ ji odgovori Šime, in je vedno slive na Petra metal, ta je pa vse poberal in spravil.

Preljubi otroci! Kteriga obnašanje vam bolj dopade, ošabniga Šimeta ali njegove sestre? — Otrók, kateri imajo do ubožčkov in siromakov tako terdo serce, nihče ne ljubi in postanejo najzanimerniši ljudjé. Nikar nikóli izgledov tacih otrok ne posnemajte; Bogú bi ne dopadli, ljudje bi vas zaničevali in nebó bi vas kaznovalo. Dobro si te verstice v glavo vtisnite:

Ubožčkov, siromakov ne
Otrok! nikolj zaničevati;
Nad tabo zna tud' enkrat se
Z nesrečo Bog še maševati.

Morebiti najdemo reznico teh besed še v tej povesti v življenju ošabniga Šimeta poterjeno.

Peter je dalje popotval, prišel je pa še le pozno zvečer v Travnik, kjer je njegov stric stanoval. Zakaj silno malo je bil še vaju, peš hoditi. Že zdalječ je vidil v bližnjih hišah luči goréti. Perviga fanta, kteriga je na cesti srečal, je vprašal: „Ali véš, kjé moj stric Antonovec stanuje?“ „O, vém,“ mu odgovori fant in ga pelja noter do vrat Antonovcoviga stanovanja. Malo boječ stópi Peter v hišo. Antonovec in njegovi ljudjé so bili

ravno pri večerji. Peter gré proti Antonovcu in njegovi ženi, poljubne obema lepo roke in vóši vsim dober večer. Antonovec ga je sposnal in ko ga je svoji ženi z besédami pokazal: „To je sin mojiga brata!“ ga je prijel za roko, k mizi peljal ter rékel: „Kako je to, ljubi Peter! de prideš tako pozno zvečer? Kako se godí mojimu bratu in tvoji materi?“ — „Peter se je začél jokati in jecljaje odgovorí:“ „Oba, oba sta mrtva! To slišati, se je Antonovec zlo vstrašil, potem se je zjokal in on in njegova žena sta se s Petram jokala. „Oba tadaj sta umerla? Kako se je to zgodílo, povej nam?“ „Moj oče,“ pové Peter, „so za vročinsko boleznijo umerli; moja mati, se mi zdí so jo s svojo skerb-nostjo, in ker so vedno pri očetu čuli, od njih do-bili, zakaj malo po očetovi smerti so tudi mati zbo-leli in umerli.“ Pri tej povesti so se Antonovcu zopet solze vlile; tudi njegova otroka Francek in Katrica je Petrova nesréča v serce ganila in z njim sta se jokala.

Ko so se Antonovec in njegova družina prav izjokali, je potolažil žalostniga Petra in serčno ga objemši mu je rékel: „Nič ne maraj več, midva ti bova tvoje starše namestovala in za tebe sker-béla; sicer pa se izroči božji volji; kar on stori, je vse dobro in iz vsiga se vidi, če ravno ne moremo koj zapopasti, njegova neskončna ljubézen.“ Te lepe besede so Petra popolnoma potolažile in spo-kojile. Potem, ko je teta Petru večerjo pripra-vila in jo je Peter pojédel, je mogel še več od svojih staršev stricu povédati.

Vsi so ga zvesto poslušali. Potem so šli pa vsi spat.

11. Peter pri stricu Antonovcu v hiši.

Dobrodušni stric Antonovec je imel Petra kakor svojiga vlastniga otroka; redil in oblačil ga je in za njegovo podučenje skerbela. Tudi fajmoštru je pisal, v kateriga srenji je bil Peter rojen, de bo za Petra skerbela in de zamore zdajna prebivavka hiše Petrovih staršev še dalje v nji stanovati, če bo skerbela, de bo dobro ohranjena ostala.

Ker je moral Peter zavoljo bolézni svojih staršev nehati v šolo hoditi in zavoljo tega ni mogel popolniga poduka dobívati, ga je stric doma v šolo poslal, v kateri je v kratkim s svojo pridnostjo, lepim zaderžanjem in dobrim napredovanjem v učenju svojimu učeniku kakor tudi svojimu stricu veselje delal. Ker se je Peter tudi doma do obeh otrok, Franceka in Katrice mirno ino prijazno zaderžal, sta ga ljubila kakor brata. Svojim rednikam je bil Peter podlóžen in pokoren, in prizadeval se je jim z mnogoterimi domačimi déli, ktere si je sam poiskal in opravil, svojo hvaležnost pokazati. Z vsakim je bil prijazen, priljuden in čeden; s svojimi součenci je bil prijatel in miroljuben in če ga je kateri razžalil, je bil zdajci k spravi pripravljen.

Če bi bili pač vsi učenci tako miroljubni in prijazni med sebo; gotovo bi ne bilo tolikrat prepéra in krega med njimi, kakor se žalibog le prevečkrat med njimi vidi. Od taciuh učencov, ki so v mladosti do svojih součencov terdoserčni in nemirni, se smé skoraj gotovo misliti, de bodo enkrat rayno taki prepérljivi sosedje, terdovratni deržavljeni in sploh ljudje, kateri nimajo nič ljubézni do svojiga bližnjiga; otrok pa, ki se v šoli poln lju-

bézni in mirljivo obnaša, bo gotovo tudi tadaj miloserčen in pokojen človek.

Ko je Peter šolo dobro izdelal in tako svojimu stricu veselja narédil, ga je dal tá še posebej rajtati in pisati in clo latinsko učiti, in je imel še voljo ga več učiti dati, ker je vidil, de bi vtéguil Peter enkrat vgoden deržavni vradnik biti.

Ali vidili smo že, de je tudi veliko ljudi, ki niso tako blagoserčni, kakor je bil oskerbnik Milovič, kakor stric Antonovec in kakor je naš Peter.

Tako je bilo z Antonovcovo ženo. Desiravno se je Peter po mogóčnosti prizadéval, se svoji teti prikupiti in njeno ljubézen pridobiti, mu to vunder ni bilo mogoče. Še clo očitala je dostikrat svojimu dobrimu možu, de toliko za Petra izmêče, in svetovala mu je, Petra zopet poslati, od kodar je prišel. Peter sam je enkrat tako očitanje slišal in britko se je jokal zavoljo tega. Antovovec ga najde tako jokajočiga v nékim kotiču hiše in ko ga je dolgo naganjal, mu povédati, zakaj de se joka, mu odgovorí Peter ihté: „Oh kot uboga sirota sem k vam prišel; tako miloserčno ste me sprejéli, de sem bil vse žalosti in skerbí réšen. Zdaj pak sem slišal, de me mati teta ne morajo terpéti. Šel bom tadaj zopet, če ne marajo za me.“ Te besede so strica zlo v serce zadéle. Petra vpokojit pokliče svojo ženo in ji reče: „Poglej, ubogi Peter nas hoče zopet zapustiti, ker je slišal, de mi ti zavoljo njega očituješ.“ Tudi ženo je to ganilo in sramovala se je svoje krivice. Za roko je prijela Petra in mu rekla: „Ljubo dete! odpusti mi, jez nisim tako hudo mislila.“ Odsihmal se je žena vedno Petru blagovoljna skazovala, in je boljše ž njim

ravnala. Tudi ni nikóli več zavoljo njega možu očitovala.

Preljubi otroci! kako terdo je, s terdoserčnim ravnanjem in gerdimi besedami uboge sirote do solz naganjati. O nikar tega nikóli ne storite, ampak usmilite se jih po moči, in mislite, de vse, kar sirotam dobriga storite, Bogu ravno tako dopade, kakor če bi bili njemu samimu storili.

12. Peter si napravi s posébej zasluženi-mi denarji potrebnih oblačíl in bukev.

Antonovec je bil v pisarnici ondašne sodnije vradnik (peomtar), in Peter, ki je znal lepo in ročno pisati, mu je mogel večkrat, če je imel veliko déla, prepisovati pomagati. Tako si je obléke in bukev kupoval, de bi svojimu stricu preveč nadléžen ne bil.

Peter je preživel tako v hiši svojih blagodušnih rednikov mnogo lét in je postal upanja poln mladénč. Vedno več koristnih védnost si je pridobil in skorej de bi bil po priporočbah svojiga povsod spoštovaniga strica kmalo kako službo dobil, če bi ga ne bila sledéča nesrečna prigodba na drugo pot življenja napeljala.

II.

PETER KOT MLADENČ.

1. Stric Antonovec žalostno umerje.

Antonovec je imel navado, v poletnih mēscih zvečer se sprehajat hoditi. Ne dalječ od Travnika je bila lepa s ternjem obsajena paša; pot tje je peljala skozi rodovitne njive. Navadno je hodil Antonovec s Petram in Franckam tje na sprehod, Katrica je pa doma pri materi ostala. Stric je rad gledal, ko so se krave v večernim hladu v rosnati travi veselo pasle in njegovi konjiči serčno okrog pojali.

Eniga večera je šel Antonovec, kakor sicer, na sprehod; tode to pot je šel sam, ker sta bila Peter in Francek zadržana, ga spremiti. Arnoldova žena je sedela, kakor navadno, s Katrico pred vežjo, de bi svojimu možu, ko ga je zdalječ priti vidila, nekoliko naproti šla. Ne dalječ od Antonovcove hiše so sedeli prijatli in sosedje, mladi in stari in so to le večernico péli:

Urno, urno čas hití,
Ki ga pošlje Bog nam mili;
Dan, ki pride, že zbeží,
Preden smo ga dobro vžili.

Ali Tvoja milost, Bog!
 Vedno zvesto nas obdaja;
 Nej se hvala krog in krog
 Tebi, ki nas varješ, daja!

Tudi dans si oče bil,
 Nam tolažbo in veselje
 V naše serca mило vlil,
 Spolnil naše vroče želje.

Vemo, de grešili smo,
 Zlo storili v svoj slabosti!
 Pa odpusti milostno,
 Zavolj Sina nas oprosti.

Tebi se izročimo;
 Čuj nocój nad nami mило!
 Kadar v Tvojim varstvu smo,
 Zmagamo vsak strah in silo!

Ko so petje dokončali, se je že pomračilo, ali Antonovca še ni bilo nazaj. Peter je v začetku svojo skerb zavoljo tega Francku razodel, potem pa tudi teti. Obá fantiča sta tadaj sklenila, Antonovcu naproti iti.

Urno se tadaj vzdigneta, zapustita selo in hitita na pašnik. Kmalo prideta tjè, pa kaj zagledajo njune oči! Koj, ko se je na pašnik prišlo, je ležal Antonovec, vklonjeno glavo na svojo roko podperaje, in kri mu je derla iz nosa in ust. „Oh, moj oče! moj ljubi oče!“ zakrikne Francek in se glasno zajoka. Peter stopi trepetaje, poln strahu tjè in vpraša: „Kaj vas je zadelo, ljubi stric?“ „Oh, hudi konj!“ mu odgovori. „Spravita me dam,“

reče s slabim glasom. Mladi Francek ni mogel jokaje nič skleniti, stareji Peter pa je tekel v bližnjo kočo nekiga kméta. V kratkim pové ljudém nesréčo, ki je gospoda Antonovca zadéla. in jih prosi, mu pomagati, zlo ranjeniga dam prinesiti. Potem teče zopet nazaj k svojimu stricu, ki se je med tem nekoliko sklonil in na svojiga sina Francka naslonil, kateri svojiga očeta ni kar nič zapustil.

Kaj je li ubogi Francek občutil, ko je svojiga očeta pred par urama še tako zdraviga in čverstiga vidil in zdaj tako nesréčniga zagledal. Tudi ljubimu očetu se je moglo v serce milo storiti, ko so svojiga ljubiga sinčka tako milo jokati vidili. Učite se iz tega, kako nestanovitna je sreča v človeškem življenju.

Zdaj pritečejo iz koč v pomoč poklicani kmetje z nosilam. Ko so Antonovca zagledali, se je vsim v serce smilil. Rahlo ga primejo pod pazdijo, ga položé na nosilo, mu umijejo obraz in život kervi in ga nesejo polagama v njegov dom. Francek in Peter sta šla jokaje se za njim; prvi se kar potolažiti ni dal.

Skerbni Peter je tekel naprej, de bi skerbni teti v kratkim in z lepim povedal, kaj se je zgodilo, de bi se pri pogledu nesréčniga moža preveč ne vstrašila.

Ravno so se Antonovcova gospa s Katrico svojímu možu naproti napravljali, kar zagledajo Petra samiga pritêči. „Kako prideš sam nazaj?“ ga vprašajo preplašeni. „Kmalo bota kmalo oba tukaj“ odgovori Peter, „gospodu se je nesréča primérila.“ Ne vstrašite se, ni tako velika, kakor mislite. Konj na paši jih je bercnil, „In ti,“ reče plašno

Antonovcova žena, „ti si šel proč in si pustil njega in Francka samiga?“ „Nisim ju pustil ne, do-
brim za nje skerbni ljudem sem jih izročil, ki
jih bodo skorej prinesli. Le naprej sim tekel, de-
bí vas pripravil,“ je odgovoril Peter.

Glasno se jokaje je tekla Antonovcova žena
v svojo stanico, de bi pripravila, kar je bilo za pre-
jetje in postréžbo njeniga možá treba. Kmaló so
sosédje Antonovcovo nesréčo zvédili. Mnogo njih
je prihitelo, nekaj de bi prestrašeno ženo tolažili,
nekaj pa jim pomoč ponudit; zakaj Antonovca so
vsi v tistim kraju spoštovali in ljubili.

Eden sosedov, prav pameten in zlahtnoserčen
mož, je prosil Antonovcovo ženo, ne s svojim jo-
kam Antonovcu še večih bolečin delati; pogovoril
je njo in Katrico, ta čas k njegovi ženi iti in tam po-
čakati, de ranjenca prinesejo. Težko se je dala
pogovoriti in šla nazadnje s Katrico in blagoduš-
nim sosedam v njegovo hišo.

Komaj sta tje prišla, ko so nesréčniga Anto-
novca prinesli, kteriga je Francek ves objokan
sprémljal. Nesli so ga v stanico, pa pogrešivši
ženo in hčer je koj po njima prašal. Odgovorili
so mu, de so ju k sosedi peljali, ju zavoljo njega
potolažit. Z glavo je pokimal, de so prav storili
in je ukazal tudi Francku k materi iti. Pa ko-
maj se je dal pogovoriti, ker svojiga bolniga očeta
ni hotel zapustiti.

Z Antonovcam je bila rés slaba. Ves oslab-
ljen je pokladal svojo glavo zdaj na eno zdaj na
drugo stran; vsi udje in tudi glas mu je odrekel.
Vsi prebivavci sela, ki so se pred Antonovcovo
hišo zbrali, so ga zavoljo žalostniga naključja po-

milovali, pa le malo njih je v stanico prišlo, ker so sami spoznali, de bi prevêčno govorjenje še lé bolj škodovalo.

Pozneje so Antonovca v njegovo spavnico prenesli, ker je začel vnovič zavoljo bolečin tožiti; prosil je po duhovna in zdravnika poslati. Duhoven je kmalo prišel, ga je spovedal, obhajal in v peslédnje olje djal. Vsi so pri tem svetim djanju pobožno molčali; zakaj občutili so božjo bližnost in so terpécimu svoje pomilovanje skazovali. Duhoven je še nekaj časa pri bolniku ostal in mu je iz svetih bukev bral. Potem pa je šel, ker so ga ravno takrat tudi k drugimu bolniku poklicali.

Med tem pride tudi zdravnik, ki je sicer dalječ stanoval, po kteriga je pa skerbni Peter brez odloga tekel, ker ga ni doma dobil, je poslal posla po-nj. Vse je natanjko bolnika sprašal in pregledal poškodovane kraje života. Malo je govoril, pa iz njegoviga obličja in iz pomajevanja z glavo se je dalo posnéti, de je malo upanja do ozdravljenja. Konj je namreč Antonovca ravno na persi s kopitam vdaril in mu persno kost tako poškodoval, de so tudi pljuča zadéte bile. Zdravnik, ki je bil prav uméten človek, je po mogočosti za Antonovca skerbel; najtéčniši zdravila mu je zapisal in že čez nekaj dni se je bolnik bolj pri moči čutil, tako, de je mogel vse povédati, kaj in kako ga je zadélo.

Rékel je: „Konj se je pasel koj na kraju pašnika in se je, ko sim tiho prišel, naglama tako splašil, de je začel s svojimi krepkimi zadnjimi nogami bercati, in me je tako močno na persi vdaril, de sim omedlévši padel.“

Ljubi otroci! Velikokrat vas vidim tako neprevidno h konjem hoditi, ja še celo vajet v roko vzéti in voziti. Koliko nesréče se je že zgodilo, ker ljudjé ne znajo dovolj previdno s konji ravnati. Nikóli nê upajte preveč tem silno derznim živinam, tudi potem ne, če jih poznate.

Antonovcovo poboljšanje je bilo enako luči, ki se, preden vgasne, še enkrat zasvétí in potem vgasne. Kmalo se je njegova bolečina na persih vernila in od dné do dné mu je huje prihajalo. Težej in težej je sopal in zdravnik sam je vse upanje zgubil, ga ozdraviti, in tudi Antonovec je čutil, da njegova smert ni dalječ. Želel je tádaj še enkrat s svojo ženo in svojimi otroci govoriti in jim je rekel k postelji priti. Vso svojo moč je zbral, da bi svoje ljube potolažil, opomnil in blagoslovil. Ko je vsim pričijóčim in tudi Petru roko v slovo podal, je rekel: „Ljubi moji! ne vstrašite se! vedite, da mi bo moja bolézen smert prinesla; jaz svoje nesréče ne morem prenesti, obupal sim, še ozdravéti. Pa ne mermrajte zavoljo tega; božja previdnost mi je to naklonila, in kar ona storí, je vselej dobro in módro; le pomislite, da se bomo unstran groba zopet vidili. In ti ljuba žena! skerbi za najna ljuba otročiča! napeljuj ju k dobrimu, da bodeta na zemlji in po smerti sréčna. Tudi tega (Petra pokazaje) ti priporočim; skerbi za uboziga mladenča. Vi pa, ljubi moji otroci! bodite svoji materi védno pokórní, ljubite in spoštujte jih; sej veste, da je Bog otrokam, kateri svoje starše ljubijo in spoštujejo, véčno in časno plačilo obljubil. Verujte tudi terdno v Bogá, našiga nevidljiviga Očéta, in v Jezusa Kri-

stusa, našiga izveličarja. Potem se vam bo dobro godilo in mirno bote mogli enkrat umrėti.“

Antonovec je zdaj omolknil; ves oslavljen je nazaj na blazino se vlégel. Žena in otroka kakor tudi Peter so resnične ljubezni in žalosti solze točili in tudi Antonovec se jim ni mogel vbraniti, ko je njihno žalost vidil. Peljali so zopet ženo in otroke od njegove postelje, ker so spoznali, de bi mu njihna pričujočnost poslednje ure življenja ogrenila. Peljali so jih zopet k blagoserčnemu sosédu. Samo Peter je ostal.

Ljubi otroci! Pri ločitvi od svojih ljubih na zemlji da misel, de se bomo unstran groba zopet vidili, pač veliko tolažbo. Tistiga pa, ki se ima na tem svetu s težkim terplenjem boriti, mora upanje potolažiti, de pravičniga na unim svetu plačilo za vse zopernosti tega življenja čaka.

Antonovcu je zdaj vidama huje in huje prihajalo; s očmi je terdo mižal in sopsti je skorej popolnoma nehal. Večkrat so ga slišali, tiho besede izdihovati: „Gospod Jezus! usmili se me!“ potem je začel kašljati in kri se mu je zopet iz nosa in ust vderla. Nazadnje je postalo njegovo obličje merzlo in merzel pot je po njem stópil. Svoje roke je k molitvi sklenil, je potem še, kakor če bi molil, nekaj časa ležal, in sladko in mirno, kakor je živel, je zaspal v Gospodu.

Peter, kateri ni šel od začetka bolezni do poslednjiga trenutja od stricove postelje, je pokleknil in zdaj molil za svojiga draziga dobrotnika, neštete solze prelivaje. Potem mu je še merzle roke poljubnil, lepo oči zatisnil in šel.

Glejte, ljubi otroci! zopet izgled minljivosti človeškiga življenja. Ko je šel Antonovec na svoj navadni sprehod, gotovo ni mislil, da gre poslednji pot, da mu bo v par dnéh že smertna ura odbila. Živimo tadaj vedno dobro in ponižno, da nas smert ne dobi nepripravljenih; imejmo izveličarjeve besede v spominju: „Čujte, ker ne véste ne dnéva ne ure, kadaj vas bo Gospod k sebi poklical.“

Ko je Antonovec sklenil, da se odšel zdravnik, njegovi ženi žalosten prigodek povédati. Samo neki star prijatelj rajnciga in še mertvemu zvesto vdani Peter sta pri merliču čula. Tretji dan so Antonovca pokopali, in mnogo solz njegovih otrok in prijatlov, posebno ubozih, katerim je mil dobrótnik bil, je teklo na njegov grob. Še le po pogrebu se je Antonovcova žena s Franckam in Katrico v svojo prejšnjo stanico preselila.

Ljubi otroci! ozrmo se zopet na Petra nazaj. Ali ni bila njegova osoda britka? In vunder ni zgubil svojiga serca; zakaj vselej je v Bogá zaupal in vedno je bil, kadar se mu je dobro godilo, za vsako nesrečo pripravljen.

Tudi vi otroci! bodite taki; potem bote vsako nesrečo, ki vas zna naglama zadéti, tím ložeje prenesli.

2. Peter se podá zopet na pót in najde svojo srečo.

Nesréča stori Petra sréčniga.

(Poglej podobno spredej.)

Slišali smo že, da je Antonovcova žena že o času njeniga rajnciga piko zoper Petra iméla. Pa

skrivala jo je, kolikor jo je mogla, ker je svojiga moža resnično ljubila in ga ni hotla žaliti. Pa kmalo po Antonovcovi smerti je to piko do njega bolj kakor kadaj razodéla. Peter si je, kakor poprej, po mogočosti prizadeval, ji dopasti; pa njeno serce se je tako zlo od njega odvernilo, de ji ní mogel ničesar več prav storiti. Peter je tadaj kmalo spoznal, de ne bo mogel dolgo v Antonovcovi hiši ostati, in zgodilo se je to, žalibog! še poprej, ko je mislil.

Eniga jutra, ravno ko je Peter vstal, pride Antonovcova žena s culjico pod pazdiho, v kateri je bilo nékaj njegovih srajc in oblačil, k njemu in mu reče, de ga ne more dalje obderžati, in de nej si tadaj kjé drugje svoj kruh poiše.

Desiravno mu je to serce žalilo in poparilo, je vunder tudi to naključje voljno in molče prenesel. Pobral je tadaj svoje reči, se gospi teti zahvalil za vse dobro, kar je po njeni in njeniga moža dobróti vžival in se je s težkim sercam od ljubiga Francka in priserčne Katrice ločil, ktera je v Antonovcovi hiši tako serčno rad imel, in ktera sta tudi njemu s tako serčno ljubéznijo vdana bila. Obema je dal v slovo roko in komaj je mogel beséde izgovoriti: „Z Bogam ostanita!“

S culjico pod pazdiho je zapustil Peter hišo svojiga strica. Eno uro hoda zvunaj Travnika pride do dveh pot; ena je peljala v njegovo domačijo, kam pa druga ni védil. Dolgo je stal premišljeva je, po kateri bi šel: „Ali hočem iti v hišo svojih staršev?“ se je prašal. „Kaj mi je tam v samotni koči delati, s čim se bom preživel? — Ne grem ne nazaj — pisati in tudi še marsikaj drugiga sim se naučil; rajši grem v kako mesto in si

poišem tam kruha.“ Šel je tadaj po poti, ki ni v njegovo domovino peljala.

Šel je že kake štiri ure, ko se je pot skozi vozko dolino zavila; na eni strani je bil globok z vodo napolnjen graben, na drugi pa visoko ster-mo pečovje, čez katero je pot šla.

Peter je šel po poti čez visoko pečino, ali kako je ostermel, ko je z visočine zdolej v soteski krasno obsedlaniga konja brez jezдца zagledal; zraven njega pa je črn velik pes nekaj vlekel, ki je bilo v suknji obléčeni roki podobno, ktere ostali život je v grabnu poleg ceste ležal. Konj je samo na psa gledal. Tukaj mora nesréča biti, je djal Peter sam pri sebi, in steče jaderno doli v sotesko na mesto, kjer je konj stal. Ko bliže njega pride, začne konj rezgátati, tudi pes je k njemu pritekel, cvilil in lajal in ga je h grabnu peljal. Ko je h grabnu stopil, se je silno vstrašil! Ravno tam, kjer je vidil v začetku psa nekaj vléči, je človeška roka iz vode moléla, ki je nepremakljivo na kraju ležala, ne dalječ ód ondi je plaval lep klobuk po vodi. Peter je potegnil za merzlo roko; pa s vso svojo močjo mu ni bilo mogoče človeka iz vode izvleči. Po sréči pride ravno zdaj mož po tisti cesti z vozičkam, v katerim je bil konj vpréžen. Peter mu zdajci pomigne in obéma je bilo mogoče, nesréčniga iz vode potegniti. Ali ta ni dal nobeniga znamenja življenja od sebe. Peter je položil roko na serčno jamico in jo je še malo toplo našel. Ukazal je tadaj nesréčniga na voz naložiti in počasi in previdno na pristavo peljati, ki je v stran ceste ležala. Peter sam je peljal konja za vajeť, pes je šel pa sam cvilijôč in lajajôč za njim.

Kako so se na pristavi vsi vstrašili, ko so z nesrečnim prišli, kteriga so koj gospoda Jeličnika, svojiga gospodarja, spoznali. O Bog! so zaupili vsi enoglasno, „to so naš žlahtni gospod! Kaj se jim je prigodilo? Kakšna nesreča jih je zadéla? Peter jim pové v kratkim, kolikor je védil, naganjal jih je pa koj po zdravnika iti, rekoč, de ima še upanje življenje nesréčniga otéti. To se je koj zgodilo.

Nesli so gospoda Jeličnika v štanico in mož z vozam, ki ni vtégnil čakati, se je zopet odpeljal. Peter je večkrat v bukvah bral, kako je mogoče vtoplence zopet oživiti. Poskusil je tadaj, tako gospoda Jeličnika otéti. Izvolil si je v te namen štiri terdne može, vsi drugi so pa mogli spavnico zapustiti, de bi se zrak v nji ne spridil. Potem so nesréčnemu obleko slékli in ga v pogreto posteljo položili; persi in glavo pa so nekoliko visočeje ležale, kakor drugi život. Potem so celi život z gorkimi rjuhami pokrili, z eno pa persi okrog serca rahlo dergnili; eden mož je mogel potplate in dlani z kertačo dergniti in ko je Peter nesréčnemu zraka v usta dihnil, je mogel tretji njegov nos tišati in golt rahlo dergljati, de je zrak mogel v pljuča priti. Četerti zadnjič je mogel z gorko roko na trebuh pritiskati in paziti, ali se persi vzdignejo. In to se je rés zgodilo. Zdaj je Peter nehal va-nj dihati in je persi nekoliko vkup stisnil, de je mogla vdihnjena sapa lože nazaj priti. Tako je délal nekaj časa in nesrečnemu so dišeče reči, kakor vinski cvet, vinski jesih, žganiga perja, tobak za šnofati i. t. d. pod nos deržali, de bi oterpnjene čutnice zopet obudili. Potem je kanil Peter iz precej veliké visočine nekoliko kaplic merzle vode na

gospod Jeličnikov obraz, ob enim pa ga je z knoflo v perst zbodil, in glej! nesrečni je z perstmi nekoliko ganil, kakor če bi jih bil hotel vmakniti. „Hvala Bogu,“ je rekel Peter vesel, „zdaj smo na terdnim! gospod začnó živéti.“ Vsi pričijoči so se serčno razveselili. Zdaj so vse drugo opustili, samo s suknam so ga dergali.

Kmaló je vtopljenec svoje oči odperl in zdajci so ta veséli prigódek vsim v hiši pričijočim povedali. Vsi so rekli: „Hvala Bogu! naš žlahtni gospod živé!“ in veselje je vse v stanico gnalo, ga viditi. Peter pa tega ni dopustil; vsi so mogli tiho in mirni biti, de bi nesrečniga ne vstrašili.

Zdaj je prišel zdravnik, kateri je Petra zavoljo njegoviga ravnanja lepo pohvalil, potem zdravil zapisal, ob enim pa vse ude života pregledal, ali morde niso poškodovani. Po sreči niso bili nič oškodovani.

Čez nekaj časa je začél gospod Jeličnik tiho govoriti: „O Bog! kje sim?“ so bile perve besede, ki jih je spregovoril; potem je zopet tiho in mirno obležal.

Peter se je hotel zdaj zopet na pot napraviti; pa domači in zdravnik sam so ga posilili, še ostati. Gospod Jeličnikov grad je bil komej eno uro od ondi. Sklenili so tadaj, njegovi gospi prav previdno povedati, kakšna nesréča de je žlahtniga gospoda zadela. Zdravnik je tadaj potem, ko mu je Peter povédal, kako se je vse zgodilo, po mogočosti rahlo pismo gospi pisal.

Gospod Jeličnik se je začel bolj in bolj zavedovati. Vprašal je, kako je na pristavo prišel in kdo ga je naj prvi našel. Povedali in Petra

so mu pokazali ter rekli, de mu je zlasti Peter s svojim prizadevanjem življenje otel. Gospod Jeličnik je podal Petru roko rekoč: „Blagi mladeneč! ne morem se ti dovolj zahvaliti.“

Kmalopotem je voz priderdral. Žlahtna gospa Jeličnikova je bila, ki se je pripeljala in komej v hišo stopivši prašala: „Kje je moj dragi mož? Kaj ga je zadélo?“ Zdravnik pride zdajci k nji, jo tolaži ter pové, de bi bolnikov stan, ki zdaj ni tako slab, gotovo pohujšala, ako bi zdaj naglo k njemu stopila, in njegovo serce bi mu preveč obtežila.

Nekoliko vtolažena gré z zdravnikam k svojimu bolnimu možu. — Kaj sta oba čutila, se z besedami ne da dopovédati. Po kratkim pogovoru reče gospod Jeličnik: „Samo Bogu in za njim blagimu mladenču imam svoje življenje zahvaliti. Ne vém, kako bi temu plačal, kar mi je storil.“ Tudi zdravnik je poterdil té beséde in ni mogel umniga ravnanja Petroviga pri oživljevanju gospoda Jeličnika dovolj prehvaliti. Gospa bi bila rada blagiga mladenča poznala; pred se ga da poklicati in še enkrat je mogel vse povédati. Vprašala ga je, kam ima namen potovati, kaj je namen njegove poti in kako stoji z njegovo prihodnostjo. Peter ji je v kratkim svoj stan povédal, brez de bi ji svoj žalostni stan koj razodel, kakor tudi, de gré v mesto, de bi tam kako pisarsko službo dobil, ker si je tudi pred že tako včasí denarjev zaslužil. Gospi je dopadlo lepo, spodobno obnašanje mladenča in njegovo odkritoserčno pripovedovanje svojiga življenja. K svojimu možu je šla zopet in mu pové od beséde do beséde vse, kar je ravno zdaj slišala. Gospod Jeličnik in njegova gospa sta koj sklenila,

Petra ne dalje spustiti in za njega skerbeti. K sebi ga pokličeta in barata, ali bi ne hotel, namesti v mestu, pri njima pisarske službe prevzeti. Peter je bil s to ponudbo dovoljen in obljubil je, si prizadevati, dobriemu mnenju od njega po mogočnosti zadostiti.

Med tem so poslali v grad po drug bolj zložen voz za gospod Jeličnika, ki je zdaj po povžitih okrepjujočih zdravilih precej k moči prišel.

Ko sta se gospod in njegova gospá ljudem za dobro postrežbo in skerb serčno zahvalila, je šel zdravnik z žlahtno gospó najpervi v voz med nju se je pa bolnik vsedel. Počasi so se v grad peljali. Peter je pa zasédel konja žlahtniga gospoda in je veselo poleg voza jahal. Tudi pes je zadej veselo skakljaj. Proti večeru so prišli na Bukovico, gospodov grad. Kaj se je tam s Petram zgodilo, bomo kmalo slišali.

3. Peter na Bukovicah.

Čim véči je bilo terpljenje, katero smo prestali, tim prijetniši se nam priléze veselje.

Taka je se tudi našimu Petru godila, kateri se je zdaj na Bukovškim gradu prav dobro počutil. Gospodu Jeličniku je mogel, dokler ni bil popolnoma ozdravljen, védno na strani biti. Tudi svoje poprejšno življenje mu je mogel povédati. Gospod in gospá sta ga pomilovala in oba sta enoserčno sklenila, za blagoserčniga mladenča skerbéti in mu k sreči pripomoči.

Gospod Jeličnik je kmalo zopet ozdravel in zdaj je naredil Petra za svojiga pisarja ali tajnika. Z vsim, kar mu je bilo treba, ga je preskerbel in obilo ga je obdaroval. Peter se je od dné do dné svoji gospodi bolj prikupoval. Kamor koli je šla, je mogel ž njo iti. Zavoljo te časti pa Peter ni bil nikakor ošaben ali prederzen, ampak še bolj prijazen in priljuden je bil vsakimu, tako de so ga vsi serčno ljubili. Tudi gospodova otroka Milček in Lizika si je vedel tako pridobiti, de sta ga serčno ljubila in védno pri njem biti hotla. Vsaka priložnost mu je pa tudi prav prišla, ju k dobrimu napeljevati. Če je šel ž njima na sprehod, ju je ali božje dobrote opominjal ali pa je jima lepe pobožne povésti pripovédoval, ktere sta željno poslušala in jih spet doma svojim staršem povedala.

Izreja in omika teh otrok je bila pa nekimu duhovnu v gradu izročena. Tudi tega gospoda ljubezen si je védil Peter kmalo tako pridobiti, de ga je uni, kadar je čas imel, latinsko in druge védnosti učil.

Tako je Peter vedno v kreposti in védnostih rasil. Pozabil pa ni nikoli Boga, kateri mu je tako srečo dal, hvaliti in povikševati. Ni ga bilo večiga veselja za-nj, kakor se v tihi samoti z Bogam pogovarjati; tukaj je molil za svoje pokojne starše, za svoje mertve in žive dobrótnike, za svoje prijatle in sovražnike.

Eniga jutra gré Peter še pred zóram na polje, lepoto sončniga izhoda gledat. Skozi vert je šel, v katerim je čudo dišéčih cvétk rastlo in pride na polje, na katerim je bil griček. Na-nj gré in pogled se ne da popisati, ki se mu je tukaj od-

perl. Cela živa natura je tukaj pred njim razprostrta ležala in se je lesketala v jutranjem soncu. Tu so bili zeleni travniki, tam travnati pašniki, na katerih so se v senci posameznih dreves vesele čede pasle, in zadej je zginil pogled v nezmernih, bogatih njivah. Ta pogled je nepovoljno Petra ganil, in zderžati se ni mogel, svojo hvalo božji dobróti izreči: „O Bog!“ je rekel, „nimam dovolj besed, svoje občutke popisati, ki me primejo, ko Tvoje dela premišlujem. Celo naturo, ki je bila pred kratkim še pusta in mrtva vidim zdaj pomladeno in v novim življenju pred sebo. Drevje je v novim zelenju in krasnim cvetju, polje je okinčano z rodovitnim žitom, travniki imajo mlado travo in mnogotere cvetlice. Vse razodeva novo življenje in Tvojo vsemogočnost, o Bog!“

Že je bilo okrog Petra vse živo, na senožetih in na polju je bilo že polno delavcov; tudi on je šel zdaj z griča k svojim opravilam.

Ljubi otroci! veselje, katero pri pogledu nature občutimo, je narčisteji in najžlahtniši. Rés je tadaj pregovor: „Zjutranji čas zlató delí med nas.“ In zlo neprav je, ta čas zaspati.

4. Premenljivost človeške sréče.

Peter je šel po drugi poti proti domu, ki je šla po precej zarašenim grabnu. Komaj pride do njega, kar zagleda mladenča v razstergani obléki in šantovo nogo, ki je ležal in spal. Berglja je pa

poleg njega ležala. Culjico je imel okrog sebe na ver-
vi privézanó, v kateri je imel mende darove usmiljenih
ljudí. Petru se je mladenec v serce smilil, ko ga
je zaglédal, in mislil si je: taka se je tudi meni
enkrat godila, ko sim se na pot k svojimu stricu
podal. Zdaj se mladenec zbudí in Petra ogovori.
Pa kako se zavzame Peter, ko je v tem mladenču
še dobro Šimeta, tistiga fanta spoznal, kateri je pred
več leti pred gostivnico pečene slive va-nj . me-
tal. Samo mladenč ni Petra spoznal. Pogovarjati
sta se začela tako le:

Peter. Kako si prišel sem?

Mladeneč. Včeraj sim na pótí zašel, zvečer
sim prišel, se vlegel in zaspal.

Peter. Kam pa hočeš iti.?

Mladeneč. K svojimu stricu, ki v Sternišu
stanuje.

Peter. Ali si od nekdaj šantov.?

Mladeneč. O, nisim ne, žlahtni gospod! Bo-
gate starše sim imel; moj oče so bili veljačen vrad-
nik, pa pred léti so že umerli. Vojske tistiga
časa so nas ob premoženje pripravile, in celó mati,
oče in mi otroci smo bili prisiljeni, svojo domovíno
zapustiti, de bi sovražnikom odšli. Dolgo smo rev-
no skup živeli v maloznanim selu; potem so mati
umerli in jaz in moja sestra sva siroti med ptujimi
ljudmí živela. Po svoji neporédnosti in derznosti
sim si kmalo po materní smerti nogo zlomil. Bla-
goserčni zdravnik se je sicer mene usmilil, pa ker
ga nisim ubogal, sim šantov ostal. Ostal sim še
nekaj časa v tistim selu; usmiljeni ljudjé so mi

pomagali. Nazadnje dobim pismo od svojiga strica, ki me je hotel k sebi vzéti. Sestra pak me je kmalo po moji nesréči zapustila, de bi si svoj živež pri ptujih ljudéh s. svojimi rokami zaslužila. Od tihmal nisim nič več od njé slišal. Zdaj sim na poti k svojimu stricu, in prosim vas, žlahtni gospód! mi pót v Sterniše pokazati.

Peter. Ali me več ne poznaš?

Mladeneč. Oh, nič več! kako bi vas spoznal?

Peter. Ali se ne spomniš uboziga fanta, ki je pred gostivnico stal in si ti pečene slive v njega metal?

Mladeneč (plašno.) O ja! spomnim se še. Morebiti ste bili vi tisti, nezamerite mi ubozimu!

Peter. Ne stori si nič iz tega; že davno sim ti odpustil; uči se pa iz tega, kako se na svétu vse premení. Takrat sim bil ubog, ti pa srečen. — Zdaj je drugače. Tukaj imaš vse, kar imam pri sebi; rad ti dam, zakaj v moje serce se mi smiliš. Pa zaupaj vedno v Boga, derži se ga terdno in ostani mu zvést, in vse bo v tvoj prid obernil.

Zdaj je Peter mladenču pravo pot pokazal, ga objel in poljubnil in vošil mu, de bi se mu na bolje obernilo. Peter je ves radosten, de je dan z dobrim delam začel, nazaj na Bukovice hitel in je tam svoje opravila opravil.

Učite se iz tega, ljubi otroci! kako minljivo je vse na zemlji. Ne zanašajte se nikoli na posvetne reči, ampak išite marveč večnih zakladov, to je, prave kreposti; samo ta da pravo srečo in

dovoljnost. — Iz Petroviga obnašanja se pa učite, kako se imate tudi do svojih neprijatlov zadržati in kako jim imate hudo z dobrim povračati. Ali ni Peter delal, kakor naš izveličar uči, ki pravi: „Ljubite svoje sovražnike, storite dobro njim, ki vas razžalijo!“

II.

PETER KOT MOŽ.

1. Peter je oskerbnik grada na Bukovicah. — Gré v domovíno.

Tako je Peter več lét pokojno in zadovoljno v gradu na Bukovicah preživel in si s svojim pobožnim življenjem ljubézen in zaupanje svoje gospode bolj in bolj pridobil. Umerl je oskerbnik grada, pošten pa postarn mož. Peter mu je dostikrat, kadar je imel čas, pisati pomagal in se je tako z njegovimi opravki sčasama soznani. To opravilo je zdaj grajšinski gospod Petru izročil, ki si je prizadeval, ga po vesti in zvesto opravljati.

Enkrat prejme od gospoda fajmoštra svojiga kraja pismo, ki je bil v Travník napisan, ker ni védil, de Petra več ni tam. Iz tega pisma je zvedil, de so Dobričeva mati, ki so doslej v hiši njegovih staršev stanovali, umerli, in de je zdaj hiša prazna. Odgovoril je gospod fajmoštru, de bo sam kmalo v svoj rojsten kraj prišel. Prosil je tadaj svojiga gospoda, mu to dovoliti, kteri mu ni le dovolil, ampak tudi še konja dal, de bi zložniše hodil. Podal se je tadaj na svojo pót in v par dneh pride

na mesto, na katerim je, potovaje k svojimu stricu, smert svoje matere objokoval.

Z konja je tukaj stópil, pokléknil in s solznimi očmi v nebésa pogledal ter samo té beséde rekel: O Bog! kako čudno vidiš Ti človeške pote. Nekadaj sem kot uboga sirota tukaj sedel — zdaj pa stopim vesel in srečen zopet na to mésto.“

Zdaj je spet konja zasédel in bolj berzo proti svojimu domu jahal. Precej pozno popoldan je že bilo, ko je tjà prišel. Z konja stopivši ga privéže h kolu in gré tiho v hišo, ktere vrata so bile odperete. Nikogar ni vidil v nji; vse prazno je bilo, samo malo orodja je bilo še v nji. Kako je moglo li Petru biti, ko je čez tako dolgo zopet v hišo stopil, v kateri je njegova zibka se zibala!

Vrata stanice odpre, in glej! mlada deklica je pri mizi sedé šivala. Ptujiga gospoda zagledavši je sramožljivo vstala in ga vprašala, s čim bi mu postréči mogla. Peter jo je bolj natanjko pogledal in kako se je začudil, ko jo je sestro tistiga fanta spoznal, ki je nekdam pečene slive va-nj metal in kteriga je undan kot šantoviga mladenca našel in obdaroval.

„Ali si tako sama tukaj?“ jo vpraša Peter.

„Tako sama sim,“ odgovorí devica; „stara žena, ki je sicer tukaj stanovala, je še le undan umerla.“ „Gotovo si njene žlahte,“ jo vpraša Peter dalje. „O nisim ne,“ odgovori ona, „še domá nisim v tem kraju; tudi staršev nimam več, samo eniga brata imam, ki je šantov pa ne vém, kje de je zdaj. Kot uboga sirotica sim tu sem prišla, službe iskat. Tako sim tudi v to hišo prišla, ktere gospodinja me je prijazno sprejéla. V njeni dolgi bolezní sim ji mogla stréči in sim do njene smerti pri nji ostala.“

Pa zdaj bom mogla to hišo zapustiti, zakaj hiša ni rajnce žene. Gospodarja sta še pred nekimi leti mí pomerla, in misliti se smé, de bo nja sin, ki je néki na ptujim, skorej prišel in prevzél.“ — „In kaj boš potem počela? reče Peter na to. „Potem se bom mogla drugam preseliti; tukaj se zdaj s šivanjem živim.

Peter je prosil devico, drugi dan k gospodu fajmoštru priti. Ko je to obljubila, je zasedel spet svojiga konja in je, brez de bi se ji bil spoznati dal, k gospodu fajmoštru jahal, h katerimu je še lé zvečer prišel. Gospod fajmošter niso Petra več spoznali; prijazno ga pozdravijo in peljejo v stano. Še le zdaj se je dal Peter spoznati in veselje častitljiviga gospoda je bilo nad Petrovo srečo veliko. Celo svoje življenje jim je mogel povedati, in slišati, de je Peter zdaj oskerbnik grada na Bukovicah, so rekli: „O Bog! kako čudne so Tvoje poti!“

V pogovoru sta se tudi uboge device zmenila, ki je zdaj v hiši Petrovih staršev prebivala. Gospod fajmošter so mu veliko lepiga od njé povedali in posebno, kako marljivo je stari ženi v njeni bolezní stregla, in so rekli, de bi prav želeli, če bi še v hišici ostati mogla.

Peter jim pové, kako se je že pred s to devico in njenim bratom soznanil. Vsi zavzeti so gospod fajmošter rekli: „Res ostane zmeraj, de, kakor prégovor pravi, gora in dolina ne prideta skupej, pač pa ljudjé.“ Peter je zdaj se voljniga pokazal, zdANJI prebivavki hišo svojih staršev prepustiti.

Potem je Peter še več svojih dobrotnikov obiskal. Malokteri ga je spoznal; vsi so se pa njegove srčce veselili. — Prenočil je Peter v farovžu.

2. Kaj Peter s svojo hišo v svojim rojstnim kraju stori.

Kmaló potem, ko sta Peter in gospod fajmošter drugo jutro vstala, se je devica že napovédati dala. Ko v stanico pride, jo je Peter tako nagovoril: „Ljuba deklica! ko sim včeraj k tebi prišel, sim te zdajci spoznal, desiravno me ti ne spoznaš. Veliko lét je že, kar sim pred néko gostivnico stal in je tvoj nemarni brat slive v mene metal. Nisim pozabil, kako lepo si se ti zaderžala in se mene usmilila. Tudi gospod fajmošter so mi vse lepo od tebe povedali; zavoljo téga želim, te na kako vižo plačati. Privolim ti tadaj, ravno tako v hiši prebivati, kakor je žena prebivala, ki je umerla.

Tukaj imaš pismo za to; zakaj jez sim gospodar hiše. — Od tvojiga brata ti zamorem samo toliko povedati, de sim ga na njegovim potu k njegovimu stricu v Sternišé našel; tam bodeš za-nj zvedila. „Sicer ti pa vse dobro vošim.“ Devica je bila vesela in s hvaležnim sercam je šla od Petra in gospod fajmoštra.

Zdaj se je tudi Peter spet na pot podal, ker zavoljo svojih opravkov ni mogel dalje od doma ostati. Zahvalil se je gospod fajmoštru za njegovo prijazno sprejéti in oba sta se ločila, kakor že davno znana prijatla; zakaj žlahtne serca se kmalo spoznajo in ljubijo. Pogovorila sta se tudi odsih-

mal si večkrat pisati. Zdaj je zasedel Peter svojiga konja in se je vernil na Bukovice.

Kaj se je še dalje z devico zgodilo, vemo samo toliko, da je na svoje popraševanje od strica zvedila, da je njeni brat Šime umerl. V hišici, ktero ji je Peter prepustil, je več deklic šivati učila, in se je potem z dovoljenjem gospoda fajmoštra in Petra z nekim mizarjem zaročila, kateri je bil sin tiste rajнке žene, kateri je tako zvesto stregla. Prav sréčno je ž njim živela in pozneje Petrovo hišico prav po ceni kupila.

Ljubi otroci! ozrimo se nekoliko na osodo te device in njeniga brata. Ali ne prejme krepost dostikrat že tukaj na zemlji svojiga plačila, hudobija pa svoje kazni? Blagosérčno sestro sprejemo ljudje serčno v vsim ptujim kraju, ko se nemarljivi brat šantovo potepa in v mladosti svoje življenje sklène.

3. Peter pride na Bukovice nazaj.

Peter se je srečno na Bukovice vernil in je kakor poprej službo opravljal. S svojo poštenostjo, zvestostjo in ljudoljubnostjo si je bolj in bolj ljubezen svoje gospode in spoštovanje podložnih vterdil.

Zlahtni gospod Jeličnik je hotel zdaj rešenika svojiga življenja, kakor je zaslužil, plačati in ga za časno življenje sréčniga storiti. Prepustil je tadaj Petru gradič, ki je poleg grajšine ležal, tako, da Peter ni od njega nič plačeval, njegovi nasledniki pa so prav malo odraštovali. Zavoljo tega

so pismo naredili. Peter, ktéri zavoljo svojih opravl gradíča ni mogel sam oskerbovati, ga je dal drugimu v najem ali štant, in ker je imel iz tega vsako leto mnogo dohodkov, si je v kratkim lepo premoženje pridóbil. Pozneje je pa, potem ko je sicer ubogo, pa pošteno devico za ženo vzel, sam gradíč v skerb vzél, ostal je pa vunder tudi oskerbnik na Bukovicah. Š to ženo je vedno v edinosti in zadovoljnosti živel, in potem, ko je veliko starost doségel, je umerl, kakor je živel, izgled pobožnosti.

S k l e p.

Ljubi moji otroci! ozrimo se tukaj v sklepu še enkrat na življenje našiga pobožniga Petra.

V celim njegovim življenju vidimo modro previdnost, ktera se sicer ne da zapopasti, pa vunder vse v njegovo sréčo obrača. Še le, ko Peter na cilju svojiga življenja stoji, spoznamo, de se mu je moglo tako in ne drugače goditi, če je hotel srečo, ki mu je namenjena bila, doséči.

Če ravno tukaj ne vidimo, kaj bo iz marsikteriga terpenja prišlo, nam da vunder priložnost, z voljnostjo in poterpežljivostjo si zasluge za nebesa nabirati; pri vsim, kar v svojim življenju po krivicí terpimo in vunder nobeniga sadú ne uživamo, imamo vunder misliti, de nas unstran groba toliko večje plačilo pričakuje; zakaj — Bog je večno pravičen.

II.

PAVL.

1. Pavl v zibelki.

Pavlovi starši, dva uboga délavca, so umerli, ko je njih edino déte še v zibelki ležalo. Komaj toliko so zapustili, de so jih mogli pokopati; za maliga Pavlčka ni prav nič ostalo, še potrebnih oblačil ne. Več precej premóžnih prebivavcov vasí je stalo okrog zibelke, se poprašovaje, kaj se ima z ubogim červičkam zgoditi. Ali kakor bogastvo ne stori srečniga, tako tudi ljudi ne poboljša, ampak jih še bolj terdoserčne dela. Vsim se je sicer lepo rudečelicno dédice smililo, pa nihče se ga ni usmilil. Zdaj stopi Martin, precej réven pa pošten kmèt k zibelki in ga vsame k sebi. Ko so mu drugi rekli, de ima sam pét mahjnih otročičev, katerim nima vselej dovolj jesti dati, jim je odgovoril: „Bog bo že pomagal, on svojih nikóli ne zapustí in dobrim délam dá najboljši ték!“

Blaga misel, dobro djanje

Nam življenje osladi;

Bližnjih pa usmilovanje,

Nam obili sad rodi.

2. Pavl kot fant.

Dragi kmetje so verlimu Martinu radi zapu-
šeno déte prepustili; veseli so bili, de so se ga

znebili. Rastil je tadaj z Martinovimi otroci, in je bil zal, lep in krepek fant, védno vesel in dobre volje, tudi takrat, ko je imel malo jesti, kar se je dostikrat primerilo, če Martin zavoljo pomanjkanja déla ni mogel toliko zaslužiti, kolikor je potreboval. Kadar se je to zgodilo, je Martin svojiga rejca vselej svojim otrokam v izgled postavil, ki so bili navadno nevoljni.

Pavl si je pomagati znal. Ko so Martinovi otroci večidel po dnévi postopali, je na polju za délavci tékal in se jim je tu in tam ponudil, jim pomagati ali kaj majhniga storiti. Tako so se ga delavci prav privadili, tako, de ga niso radi pogrešali. Vselej je njegova voljnost plačilo dobila; zdaj so mu dali jesti in piti, zdaj celó kosček mesa, pa vselej je le malo za-se ohranil, drugo je dal svojimu redniku. Dostikrat je tudi svojiga rednika Martina s požirkam vina razveselil, ki si ga je sebi od ust odtergal in dam prinesel.

Ko je prišel čas žetve, ko so žito požéli in v snope povijali, so pustili žujeci in ženice nalašč tu in tam kak klas ležati; zakaj védili so, de Pavl nobene bilčice ne pusti, če se je mogel še tolikrat v vročini pripogniti, de bi zvečer lep snopek dam prinesel.

Ko je prišel čas, krompir kopati, je bil Pavl tudi ročno pri delu, in je pridno kopal in pobéral. Kadar je bilo délo končano, so rekli: „Na, tu imaš dél, pridni pomagáč!“ Zdaj je Pavl jaderno plačilo svoje pridnosti pobral, in ga je z veselim obličjem pred svojim rednikom na tla izsúl.

Za Pavla ni bilo nobeno délo prétežko, še celó če je njegovo móč preseglo. Povsod je bil

vesél in židane volje. Če so zdalječ kakiga fanta žvižgati slišali, so že védili, de je bil Pavl. Vse cerkvene pesmi je znal in nikóli ni nobene, ne viže ne beséde pozabil.

Če bi se bili oče Martin popolnoma z rejo svojih otrók mogli pečati, bi bili gotovo tudi tako pridni in delavni bili, kakor Pavl. Pa dela je mogel iskati in njih mati, ki so bili slaba žena in so svoje otroke silno ljubili, so jih čisto omehkužili. Martin je pa spet svojo ženo preveč ljubil, kakor de bi se bil mogel njeni volji v izreji otrok stanovitno zoperstavlјati, in tako niso njegovi otroci najboljši bili. Samo s Pavlam je mogel začeti, kar je hotel; zakaj njegova žena ga ni preveč pri sercu imela. In to je bilo ravno Pavlova sreča; tako se je že z mladosti pokorsine, pridnosti in voljnosti privadil.

Tako je Pavl blizo do dvanajstiga léta svoje starosti rasil. Ta čas je bila v tistim kraju silno huda létina. Souce je tako pripékalo, de je hotlo vse skopernéti. Zemlja se je izsušila in razpokala; vse rastline so se vsušile, tako de ni bilo nič upanja kaj pridélati, in vse je po dežju hrepenélo. Srečen je bil, kteri je še od prejšniga leta v svojim hramu kaj prihranil; gorje pa tistimu, kteri je imel svoje upanje samo v letošni žetvi!

Taka se je tudi Martinu godila. Njegovo polje je ga v najboljših létih komaj lakote obvarovalo, zdaj je bilo pa klasje vse prazno, celo polje ni eniga vagana žita dalo. Skorej je obupal; zoper svojo voljo je povzdignil svoje roke in svojo glavo k Bogu in je molil s slabim glasom: „Gospod, po-

maj nam v tej sili! Ne za sebe, ampak za svoje nedolžne otročiče zdihujem k Tebi.“

Ko se je eniga dné Martin tako zamišljen iz polja vrnil, ga je Pavl sréčal; tudi njemu so skerbí veselje skalile; njegove oči so bile kalne, njegove lica blede. Zakaj tudi déla je manjkalo, in povsod, kjer ga je Pavl iskal, so rekli, de se ne plača, žito žéti, ker so stroški spravlanja véči kakor pridelki.

Pavl tadaj ni mogel ne grižljeja kruha za svoje stradajóče brate dam prinesiti, kolikor se je tudi prizadeval. To ga je bolj bolélo, kakor lakota; zakaj rad bi jo bil terpel, če bi le svoje brate in rednike site vidil.

Eniga dné je vídil svojiga žalostniga rednika v britkosti vtopljeniga na vsušenim polju stati; kar mu šine misel skozi serce: „Tudi ti mu še véči skerbí delaš! ali ni greh, mu nadloge délati. Če bi tebe ne bilo, bi imel vsaj za ene usta menj skerbéti. Sej je svet velik in širok; kako bi bilo, če bi se napravil in kje drugje svojiga kruha iskal?“

Urno je bil njegov sklep, po svetu iti, zrel.

Šel je k svojimu redniku, se mu zahvali za vse dobre, mu razodene potem svoj namen in zakaj je tak sklep storil in ga prosi za privoljenje, preč iti. Martin pa ni hotel nič slišati; ves ganjen ga je objél ter rekel: „Bog me obvaruj tega gréha! Ti si bil v dobrih dnévih moj angelj varh, in zdaj bi te pustil beračevati? On, ki ptíče v višavi preživi in lilije na polju obláči, tudi nas ne bo lakote umréti pustil.“ In pri tém je Martin obstal; nej je Pavl prosil in prosil, nič ni poma-

galo, in tako je mogel Pavl nazadnje odjenjati in pri svojim reduku ostati.

3. Pavl se z nekim grófam soznani.

V Martinovi hiši se je od dné do dné huje godilo; marsikak večer so se mogli lačni vléci; zakaj oče si niso mogli, desiravno so se po mogočosti prizadevali, toliko zaslužiti, de bi slabiga z otrobi namešaniga kruha kupili. Bolj in bolj blede so obličja prihajale, bolj in bolj so vpadale in še Pavlova cveteča barva je zginila. Vse je silno pomankanje terpelo in verh tega so se še vsi zime bali, ktere hudi mraz se je k lakoti pridružiti protil.

Pavl, ki je védno blagor rodovine svojih rednikov na sercu nosil, je šel vsaki dan v gojzd po suhiga protja. Enkrat je bil ravno pri tem delu, ko si je družba imenitnih ljudi z lovam kratek čas délala. Večkrat je vstreliti slišal in nazaduje pri-teče hudo ranjen zajček proti Pavlu, pogleda ves v kervi še enkrat milo fantiča in pade mertev pred njega. Pavl, kteriga usmiljeno serce že poznamo, verže zdajci svojo butarico na tla in ogleduje živalico z solznimi očmi. Ob enim ga pa tudi misel obide, kako bi z mesam te živalice ne le Martinovih ljudi nasitil, ampak bi tudi še kožo za par grošov prodati mogel. Že je svojo roko po nji stégnil, kar se spomni, de bi se morde tako tatvine kriviga storil. „Ne, rajši stradati kakor krasti,“ je rekel, „poštenost najdalje obveljá! Lovce grem iskat, de jim vstreljeno zvér oddam;

potem bomo pač spet lačni, pa z mirno vestjó v posteljo šli.

Vzél je tadaj mertviga zajčka in je šel, kjer je slišal rogove bučati. Kmaló zagleda v gojzdu velik ogenj, okrog kteriga je mnogo lovcov ležalo, ki so veselo jédli in pili.

V celi družbi je imel do stariga moža po njegovim dobrim, prijaznim obličju največ zaupanja. K temu gré Pavl nekoliko bojéče in mertviga zajčka pred njega položivši, je rékel: „Ta žival je padla merta pred mene; gotovo ste jo vi ali pa vaši lovci vstrelili in vaša je.“ Stari gospod vstane in ga prijazno vpraša: „Prav pošten fantič se mi zděš; zahvalim se ti za tvoj trud, zato se pa tukaj z nami najej in napí.“

Pavl, ki je bil hudo lačen, si ni dal dolgo velévati in kmalo so mu od vsih strani žlahtnih jedí ponujali, kterih še po iménu ni poznal. V začetku je Pavl prav ročno jedel, pa naglo nehá, solze mu očí zalijó in bled kot smert je postal. Stari gospod, ki je neprenéhama v njega pogledoval, je to zaglédal in ker se mu je to čudno zdelo ga vpraša, kaj mu je? Pavl vprè svoje očí v tla, zdihuje in solze mu niso dale govoriti. „Vse-di se k meni,“ mu reče stari gospod, in povej mi naravnost, zakaj si naenkrat nehal govoriti in tako žalosten postal.

Pavl ga uboga in mu pové s tihim glasam, kako njegovi redniki stradajo in kako zlo ga v sercu boli, de on tako dobro jé in pije, njegovi ljudjé pa še kruha nimajo. Stari gospod je zvesto in ganjeniga serca Pavla poslušal in s solzo veselja, ktere ni mogel skriti, reče: „Tudi tvoji ne

bodo stradali; jej in pí, kolikor se ti ljubi.“ Poklical je hlapca k sebi in mu zapové, kar jedí ostane, v jerbas spraviti in potem, ko je še sam dve steklenki vina v jerbas vtaknil, vkaže hlapcu vse to Pavlovim rednikam nesti; potem vzame iz mošnje denar in ga Pavlu da rekoč: „Na, to nesi svojim staršem.“

Z vesélimi očmí stopi Pavl k ptujimu gospodu in mu hoče roko poljubniti; kar zabučé zopet rogovi v gojzdu. „To je gotovo moj sin!“ je rekel stari mož; „obljubil je za meno priti.“ Še ni izgovoril, kar počí puška in serna derkne kot blisk memo; ali Pavl je ležal na tleh v svoji kervi, zakaj strel ni serne, ampak njega zadel, ki je za germam ravno na strelu stal.

Vsi so vstrašeni k ubozimu Pavlu stekli, kteriga lasje in obraz so bili vsi s kervjó obliti. Vsi so bili žalostni; narbolj žalosten je bil pa stari gospod, ki je koj rano zadétiga pregledal. Na glavi je bila sicer pa ne do smerti nevarna; Pavl se ni nič zavédil; v težki omedlévci je ležal.

Prinesli so koj merzle vode iz studenca, de bi omedlévšiga, ki je ležal kakor podoba smerti, zopet k sebi spravili.

Tudi sin stariga gospoda je prišel s svojimi tovarši in zvediti, de je on tako nesrečno strelil, je bila njegova žalost nezmérna. „Nikoli več,“ je rekel večkrat, „nikoli več se ne dotaknem puške, ako ta ubógi otrok zavoljo mojiga veselja pogine.“ Zdaj spregleda Pavl in z veselim krikam: „Živí, ní mertev!“ se verže mladeneč poleg ranjeniga Pavla na tlà.

„Oh, moj ubogi oče, moja uboga mati!“ je zdihoval Pavl s slabim glasom in je zopet zamizal.

Ker so se bali, de bi ubogimu Pavlu kri ne odtekla, so urno njegovo rano zavezati si prizadevali. Eden lovcov razterga kos platna, in mu obvéže za silo precej globoko rano.

Emi lovcov so potem iz vej nosilo spletli in hotli ranjenca k njegovim staršem nesti. Pa stari mož ni nikakor tega pripustil. „Bog ne daj tega,“ je rekel žlahtno vnét, „de bi ubogim staršem še tako žalost delali; strah bi jih znal umoriti ali saj v bolézen zakopati. Na moj grad se ima ubogi fant nesti in skerbí naj se tam po mogočosti za-nj; jaz bom kmalo prišel. Dva izmed vas gresta pa v selo, prašata po očetu Martinu in njegovi ženi in jima po mogočosti rahlo povesta, kaj se je zgodilo.“

Jaz pa,“ reče Vilček, sin stariga gospoda, „bom zdajci v mesto jáhal in pripeljem zdravnika sebo. Bog daj, de bi ne bilo prepozno in de bi jaz ne bil tega nedolžniga otroka umoril.“

4. Pavl na grofovim gradu ozdraljen.

Komaj so Pavla v grad prinesli in ga v mehko posteljo položili, je tudi že ranocelnik, kteriga je Vilček po sréči na póti dobil, prišel in koj k bolnikovi postelji stópil. Preglédal je globokost rane in je žalostno z glavo majal; zakaj mnogo kerví je zgubil Pavl. Vilček se ni kar nič od Pavlove postelje ganil; védno je bil v strašni skerbí, de bo Pavl zavoljo rane umrl.

Nazadnje pride tudi Martin, kateri je vse zapustil in jaderno prišel, ko je zvédl, kaj se je Pavlu primérilo. Grof Dobovski — tako je bilo prijaznemu možu ime — je po mogočosti z rahlimi besédami vse povédal in mu upanje délal.

Martin mu pa reče na to: „Ta detček ni moj sin, pa če bi ga zgubil, bi ga čez vse obžaloval, kar imam na zemlji; zakaj neizrečeno ga ljubim in zasluži tudi mojo ljubezen; boljga in bolj ljubezniviga rejca ni od téga.“ Potem je povedal Martin zgovorno, kako je tega fanta dobil in ni mogel njegovih lepih čednost prehvaliti, tako de je grof ganjen odgovoril: „Ako tega fantiča réšimo, ima tudi moj sin biti, in za-nj in za vas bom jez skerbél; ako je pa Bog sklenil, ga k sebi vzeti, se zanesite, de bom vse vam nadoméstil, kar bo v moji moči. Prodajte koj svojo kočó in preselite se z ženo in otroci k meni. Če me je prav tudi letošna slaba létina zadéla, imam vunder še toliko, vas revšine in lakote obvarovati, drugo leto bo pa Bog vašo pridnost že plačal.“

Tako kakor je bila ta ponudba blagosérčniga grofa žlahtnodušna, in kakor bi bila sicer Martina razveselila, ga je vunder zdaj žalost tako premagala, de je zamogel samo z zdihljeji za dobro ponudbo se zahvaliti.

Drugi dan je pa prišel ranocélnik v grofovo stanico in je povedal, de je Pavlovo rano zopet poglédal, in pristavil, de je zdaj za Pavlovo življenje porok. Dovolil je tudi vsim pričujočim, se samim prepričati in Pavla obiskati. Vsi so koj veséli k Pavlu hiteli. Ko je zdaj Pavl še celo oči odperl in svojiga rednika spoznal in s slabim

glasam vprašal, ali je jerbas z jedmi prejél in se nasitil? ni bilo ne eniga, kteriga očí bi bile suhe ostale. Vilček pak je na tla pokléknil in se Bogú za otéto življenje tistiga zahvalil, kterimu je tako nesréčo napravil.

S pomočjo umniga ranocélnika in s oskerbno postréžbo, ktero je Pavl v grofovím gradu ímel, je bil v malo tédnih izdravljen, de je mogel posteljo zapustiti in pod milim nébam se sprehajati.

5. Pavl kot mladenč.

Blagi grof Dobovski je Pavla tako ljubil, de mu je učenika dal, pri kterim se je mnogo koristniga učil. Devetnajst lét stariga je pa grof na visoko šolo poslal, de bi se pravoslavja učil, za ktero je Pavl veliko veselje kazal.

Tudi grofov sin je Pavla tako ljubil, de je hotel vedno v njegovi tovaršiji biti in ga ni nikoli drugač kakor brata imenoval. Ni ne dan pretekkel, de bi ne bila šla z roko v roko iz grada Martinovo hišo obiskat in ga prijazno pozdravit.

Od tistihmal, ko se je Pavlu taka nesréča primerila, je Bog Martinovo pridnost in to, kar je Pavlu dobroga storil, očitno poblagoslovil. Lepo, prijazno hišo je imel s svojo rodbino za prebivališče, v sredi cvetèčih vertov, travnikov in njiv, ki so bili njegovi, in grof mu je, kolikor je bilo tréba, pomagal.

6. Pavl kot móž.

Pavl je svoje šole izdélal, in ko se je vsim svojim učiteljem izpraševati dal, se je vernil z najboljšimi pričbami zastran svojiga lepiga zadržanja in pridnosti nazaj. Zdaj ga je grof za oskerbnika svoje ne dalječ od ondi ležéče grajšíne postavil.

Kdo je bil zdaj srečniši od Pavla in njegoviga rednika, kateri je, kadar je podložne Pavla z vso hvalo obkladati slišal, vselej rekel: čudne so božje narédbe, pa vselej najboljše! Če bi ne bilo hude letine in lakote, bi tudi Pavl ne bil v gojzd šel, bi sicer ne bil ostreljen bil, pa bi se tudi ne bil z žlahtnim gospodam grofam soznanil in svoje sréče našel.

Pozneje se je Pavl z najmlajšo hčerjó Martinovo oženil, kateri je bilo Mina ime.

To je veselje blagiga moža še bolje povišalo. Mina je bila zala in obertna devica in je s Pavlam vedno v zadovoljnim in veséliu zakonu živéla.

Tudi ostali Martinovi otroci so bili s časam dobri mladi ljudjé, zakaj mati so zgodaj spoznali, de omehkuže v nesréčo pelje; prepustila je tadaj otroke popolnoma svojimu možu v izrejo, in ker so bile njih serca dobre in nedolžne, jih je kmalo na pot čednosti nazaj pripeljal.

Bog nam pošlje britke dní,
 Kot dežjà drevésam dá,
 Pa če sercé za-nj gorí,
 Vso vso sréčo v sebi imá.

**Kar Bog stori, najbolje je,
Volnjo terpi vse, povsod;
Le terdno vére derži se:
„Svojih ne pozab' Gospód.“**

KAZALO.

I. PETER.

I. Peter kot fant.

	Stran.
1. Peter od svojih staršev v čednosti in pobožnosti izrejen	3
2. Peter od svoje matere v šolo peljan . . .	6
3. Peter o lepim pomladanjskim večeru v sredi svojih staršev	8
4. Kar so se oče bali, se zgodi	9
5. Tudi mati našiga Petra zbolé in umerjó .	10
6. Peter skaže svoji rajnici materi poslednjo čast	17
7. Peter se podá na pót	21
8. Petrovo prvo soznanenje na pótí	23
9. Petrovo daljno potovanje in prebivanje pri Vilovcu	29
10. Peter pride k svojimu stricu Antonovcu .	42
11. Peter pri Antonovcu v hiši	45
12. Peter si napravi s posebej zasluženimi denarji potrebnih oblačil in bukev . . .	47

II. Peter kot mladenč.

Stran.

1. Stric Antonovec žalostno umerje	48
2. Peter se podá zopet na pót in najde svojo sréčo	55
3. Peter na Bukovicah	61
4. Premenljivost človeške sréče	63

III. Peter kot mož.

1. Peter je oskerbnik grada na Bukovicah. — Gré v svojo domovino	67
2. Kaj Peter s svojo hišo v svojim rojstnim kraju stori	70
3. Peter pride na Bukovice nazaj	71
Sklep	72

II. PAVL.

1. Pavl v zibelki	75
2. Pavl kot fant	75
3. Pavl se z nékim grofam soznani	79
4. Pavl na grofovem gradu ozdravljen	82
5. Pavl kot mladenč	84
6. Pavl kot mož	85

